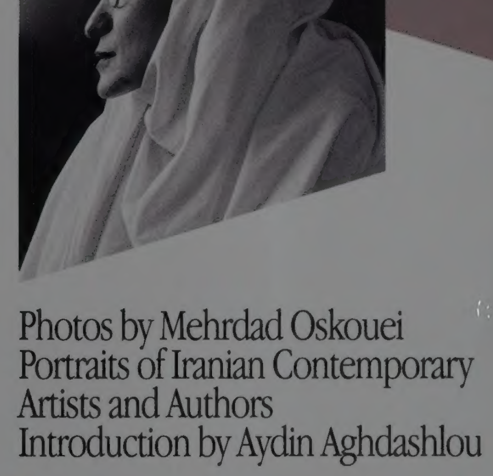
Memories & Glances

Photos by Mehrdad Oskouei
Portraits of Iranian Contemporary Artists and Authors
Introduction by Aydin Aghdashlou

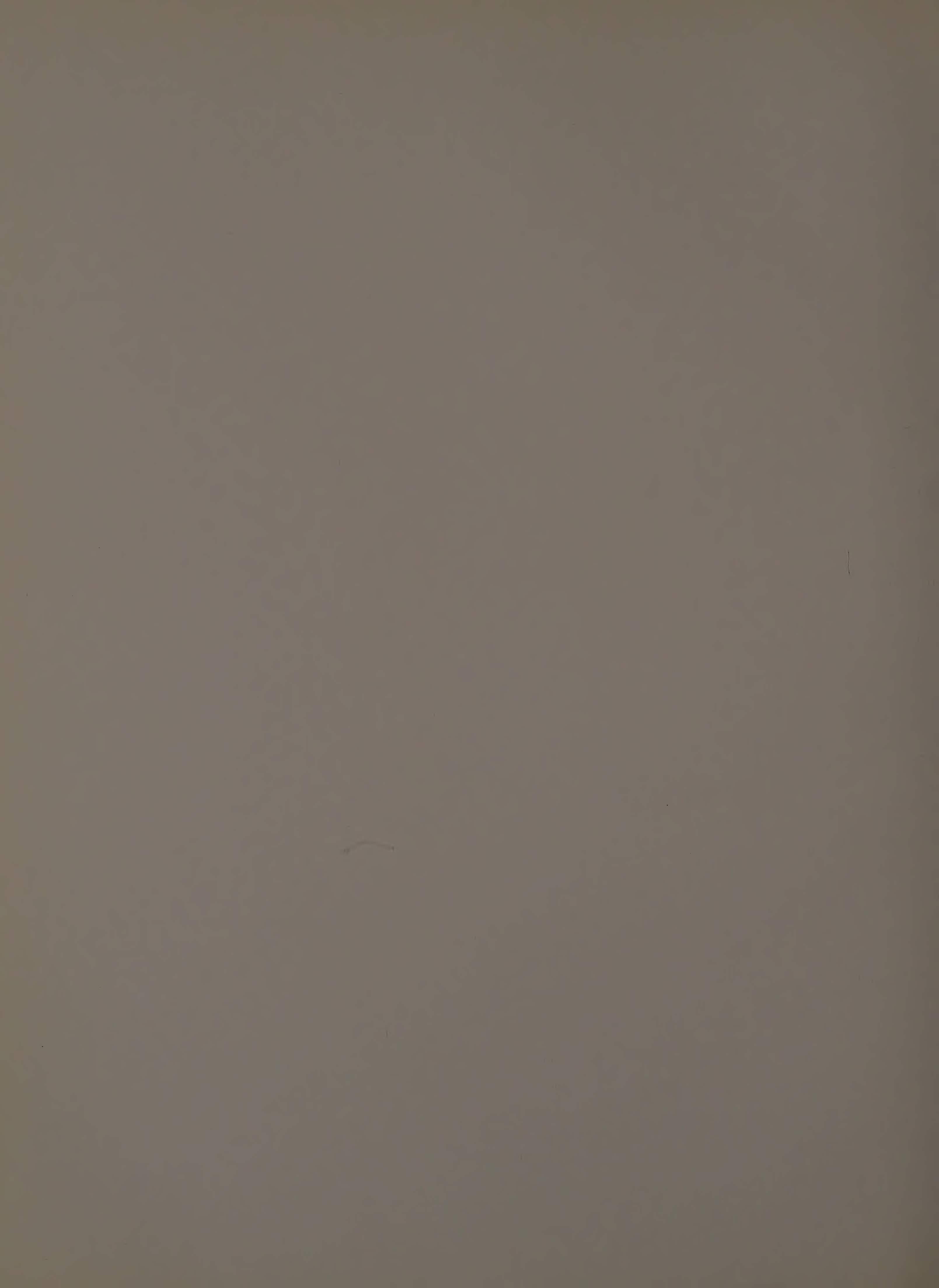

Design www.jenab.com 119

MEMORIES AND GLANCES

Photos by Mehrdad Oskouei
Portraits of Iranian Contemporary Artists and Authors

Introduction by
Aydin Aghdashlou

MEMORIES AND GLANCES

(1)

Photos by Mehrdad Oskouei

Portraits of Iranian Contemporary Artists and Authors

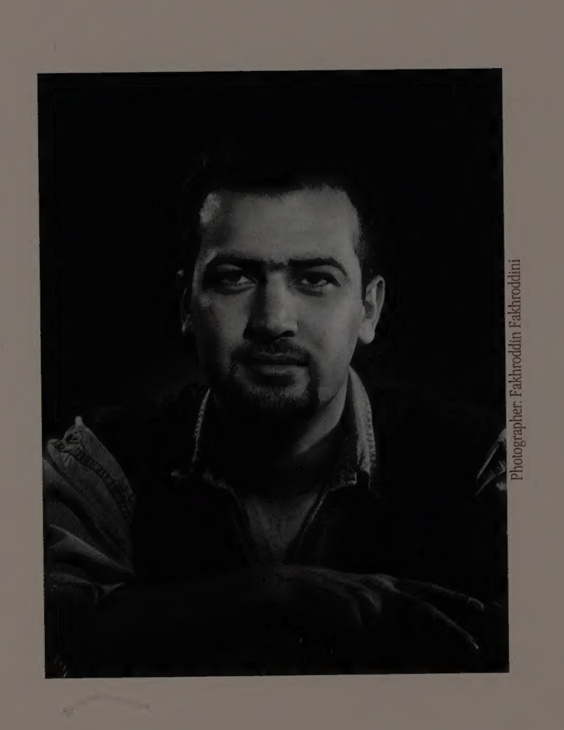
Graphic designer: Ali Khorshidpour
English translation: Safdar Taqizadeh
French translation: Hamed Fouladvand
Color separation: Farayand-e Gouya
Lithography: Naqsh Afarin
Print house: Shadrang
First edition: Autumn, 2000
Circulation: 3000 copies
Book binding: Mo'in
Printed and bound in the Islamic Republic of Iran

Published by Yassavoli Publications
Bazaarcheh Ketab, Enqelab Ave., 13146, Tehran, Iran
Tel.: +98 21 6461003 - 8300415
Fax: +98 21 6411913
E-Mail: info@yassavoliran.com
Website: http://www.yassavoliran.com
ISBN: 964-306-182-5

MEMORIES AND GLANCES

SOUVENIRS ET REGARDS

Photographer: Fakhroddin Fakhroddini

Mehrdad Oskouei was born in September 1969 in Tehran. He completed his studies at the Cinema and Theater Faculty of the University of Arts in the field of Cinema Directing. He started his artistic activities with acting in theater in 1981, and commenced filmmaking in 1984, as one of the members of the board of founders of Bandar Anzali Film Society. He has carried out the screenplay writing and directing of twelve short and semi-long films, including "In His History", "Savochi" and "The Heaven from which We Come" which won more than thirty prizes from national and international festivals of short films. In addition to various festivals in Iran, these films have also appeared in such festivals as "Siaf" in Canada, "Hamburg" in Germany,"Warsaw" in Poland, "Unica" in Switzerland, "Monti Catini" in Italy and "Ebnereh" in Austria.Oskouei started the profession of photography since 1992. In holding single and group photography exhibitions, he has had an active and admiring participation in Iran, as well as in Netherlands, Great Britain, Japan, Finland, and China. Cooperation with domestic and foreign media, and international centers such as the UNHCR and UNICEF are among his other activities in the field of photography. Among the works of Oskouei ready for publication are "Prominent Figures of Contemporary Iranian Art", "Portrait of Iranian Scholars and Researchers" and "The View of the Iranian Child".

Mehrdad Oskouï est né en septembre 1969. Après des études cinématographiques et théâtrales, il s'est spécialisé dans la mise en scène à l'Université de l'Art. Il a commencé son activité artistique en tant qu'acteur dès 1981 et, en 1987, il fonde avec d'autres amoureux du cinéma, le Centre du Film de Bandar Anzali où il entreprend ses premières réalisations. Il écrira et réalisera une douzaine de courts et longs métrages, notamment: "Dans son histoire", "Savetchi", "Du paradis d'où l'on vient", "L'école d'Hadji Bâchi", "L'étang, ma maison maternelle", oeuvres primées plus d'une trentaine de fois dans les festivals nationaux et internationaux du court métrage. Précisons que les films de M. Oskouï ont été retenus et projetés dans des festivals tels que"Ciaf" (Canada), "Hambourg" (Allemagne),"Varsovie" (Pologne), "Unica" (Suisse),"Monticatini" (Italie), "Ebenze" (Autriche). En 1992, Oskouï s'intéresse à la photographie de facon professionnelle et organise des expositions individuelles et collectives en Iran et à l'étranger.En Hollande, au Japon, en Angleterre, aussi bien qu'en Chine et Finlande, ses photos rencontrent un vifsuccès. Sa coopération avec la presse nationale et internationale, ainsi qu'avec les centres, et organisations d'aide aux réfugiés et aux enfants (UNHCR, UNICEF) confirment sa réussite dans le domaine photographique. Parmi les dernières publications d'Oskouï on peut citer: "Les figures éminentes de l'art contemporain iranien", "Les portraits des chercheurs éminents de l'Iran".

I do not remember my childhood. Whenever I think of the past, the moments of my childhood are unclear, passing and fleeting; but I well remember my youth. When I refer to the past and think of its beautiful moments, I immediately arrive at my teen years. The single old tree near our home, on the top of which I had arranged a place for sitting and something like a shelf for my books. Beyond that, was a small lagoon covered with green and soft algae, from among which the bulging eyes of the frogs always seemed to control me. Passing through the tree-arcs, you reached the marsh; narrow streams of water ending to the great marsh around Bandar Anzali. And I well remember, near this marsh, the distant humming of the shepherds, the murmuring, the laughter and the chorus of girls, women and men, working in the rice fields and always in the mud up to their knees; also the strange and sometimes funny scarecrows, each piece of their clothes reminding me of one of the farmers! In such a spirit, I passed the years of my youth along with recollections and thoughts of those dear to me: Akhavan Sales, Ahmad Shamlou, Sohrab Sepehri, Mahmoud Dowlatabadi. I became happy in reading and seeing the works of these scholars, time and again. I visited them in my dreams, in that small and distant town. I chatted with them and wondered at my courage in my dreams! What do I have to say to them? I have to remain silent and only listen. I kneel in front of their grandeur in silence. The sound of my small camera is the only media between me and all my memories of them. Maybe they see, in front of themselves, a newly-arrived youth who, clicking his camera, wishes to share their splendor, or to boast of registering their portraits and I, full of love, remember a young man who did not want to arrive without memories and then to die with no memories. I heard the news of the passing away of Houshang Golshiri. I wondered. I cannot believe that Golshiri has gone. Mohsen Davallou, Ali Karimi and Jamshid Amini have also gone. For me who have spent with them unforgetable moments, it is hard to believe. But I will keep their memory in mind forever; I will leave their photographs with the history, and I will ask my country's youth to appreciate every moment of the presence of the scholars, to honor them, and to recognize that it is only by utilizing their valuable experiences and their prolonged efforts that we will be able to bring a bright future to our dear and ancient country, and that we shall honor our dreams. Provision of a volume of photographs you have now before you, was possible only by the help and assistance of many whom I thank, one by one, hoping that they will consider the present book as a symbol of my gratitude and appreciations:

- First, my father Hassan Oskouei,
who, from childhood, made alive in my heart
the fire of love to my country and to the elites of my country.
- Mr. Nosrat Karimi, who has always been a caring
father, guide and teacher to me.
- Mr. Yousef Jafroudi, Mr. Siavash Teymouri, Mr. Esmaeel Abbasi
and Mr. Hossein A'rabi, who made available to me all the experiences of their
lives, and who keep alive within me the enthusiasm to move on.
- Mr. Reza Yassavoli who, without his guidance and
valuable assistance, this volume would never have been prepared.
- Mr. Mohmmad Tehrani, Mr. Kourosh Shabgard
and Mr. Ramezan Ghazitabar,
of whose opinions and valuable guidance
I have benefited a lot in selecting the photographs.
- And My wife, Mandana Karimi,
for her support, her patience and
her kindness.

Mehrdad Oskouei
Spring 2000

Je ne me rappelle pas de mon enfance. Chaque fois que j'essaie de me remémorer ce temps, tout devient flou, mes souvenirs s'effacent. Par contre, les moments magnifiques de mon adolescence sont restés gravés dans ma mémoire. Il y avait près de notre maison un vieil arbre solitaire et j'allais me jucher en haut du tronc, faisant du branchage une sorte de niche de rangement pour mes livres. Plus loin, s'étalait un étang recouvert d'algues vertes et douces d'où les yeux exorbités des grenouilles me semblaient constamment surveiller mes mouvements. On devait traverser une allée d'arbres avant de parvenir à cet étang. Des filets d'eau stagnante descendaient vers le grand étang des environs de Bandar Anzali. Je me souviens bien des chants lointains des bergers, des murmures, des rires étouffés et des chants collectifs de ces filles, de ces femmes ou hommes des rizières, travaillant les jambes plongées jusqu'aux genoux dans la boue. Je revois encore ces épouvantails bizarres, parfois amusants, dont chaque lambeau de leurs habits disparates me rappelait un des habitants du coin! C'est dans une telle atmosphère que je revois mes années d'adolescence avec en plus: Akhavân Sâlès, Ahmad Chamlou, Sohrâb Sepehri, Mahmoud Dowlatâbâdi. La lecture toujours recommencée de leurs oeuvres m'enthousiasmait et, dans mes rêves, je rencontrais ces grands hommes aux alentours de cette petite ville éloignée; je leur parlais familièment et surpris par ma propre audace, je me demandais ce que je pouvais leur raconter!? J'aurai dû plutôt rester silencieux, simplement écouter, garder le silence face à eux, me prosterner devant leur générosité. Le bruit de mon petit appareil de photographie est le seul lien qui me rattache à mes souvenirs, à eux et à tout ce qu'ils me rappellent. Peut-être qu'à leurs yeux, j'apparais comme un jeune ambitieux qui cherche à s'approprier un bout de leur grandeur rien qu'en appuyant sur un bouton! Un parvenu voulant s'imposer en fixant leurs visages! Or, pour moi il s'agit d'amour, d'adolescence, de souvenirs revenus et qui ne veulent plus mourir. J'ai appris le décès de Houchang Golchiri et je suis totalement désemparé. Je ne peux pas croire qu'il nous ait quitté. Mohsen Davalou, Ali Karimi et Djamchid Amini nous avaient aussi quitté, et moi, qui ai passé de si précieux moments à leurs côtés, je ne peux pas supporter leur absence. Cependant, je garderai à jamais le souvenir de ces disparus dans mon cœur, laissant leurs photos à la postérité. Et me tournant vers les jeunes de mon pays, je leur demanderai de veiller à nos artistes, à nos élites, à nos hommes de culture, car c'est grâce aux longs efforts de ces gens d'esprit que nous pourrons offrir de meilleurs lendemains à notre patrie bienaimée, l'Iran. C'est avec eux, avec nos rêves que l'avenir se construira. Le présent recueil a pu se réaliser grâce au concours de personnes admirables que je tiens à remercier, une fois de plus, pour leur exprimer toute ma reconnaissance, mon estime et mon amitié:

- Tout d'abord je mentionnerai Hassan Oskouï,
mon père qui, dès l'enfance, suscita en moi l'amour
de la patrie et le goût pour les choses de l'esprit.
- Puis, mon maître, Nosrat Karimi,
qui fut à la fois mon père, mon guide et mon maître.
- Ensuite, ceux qui contribuèrent généreusement à ma formation,
en motivant et encourageant mes activités dans le domaine
artistique et de la photographie: Youssef Jafroudi,
Siâvache Teymouri et Hossein Erâbi.
- Reza Yassavoli, sans les conseils et l'appui
appréciables duquel ce recueil n'aurait jamais pu voir le jour.
- Mohammad Tehrani, Kouroche Chabgard et Ramazan Ghazi Tabâr
qui ont eu l'amitié de m'aider efficacement dans le choix des photos.
- Enfin, mon épouse Mandana Karimi qui m'a offert,
à cette occasion, son affection, sa patience
et son soutien.

Mehrdad Oskouï
printemps 2000

Publisher's Note

Books in which photographs convey the heart of the matter, are usually attractive and pleasing to see, even if we have already seen similar examples, photographs which give life to thousands of dormant memories in mind. The illustrations in this book are valuable moments of the life of a photographer who, beyond the registration of these moments has also depicted a simple feature of life. Simple photographs lacking any extra glitter in which, the gray variants are symbols of the depth of life, with all its beauty, happiness and despair. The motivation for printing such an album in this form, had occupied our mind for a long time, but appropriate conditions for its fulfillment were not available. Seeing some photographs taken by Mehrdad at our office in a hot summer afternoon, brought about conditions for materialization of this idea. The photographs were taken zealously from some literary figures. I had a good feeling towards him, as a result of the photographs and films by him which I had seen before. We talked more seriously during later sessions; a list was first prepared which was not limited to any certain field, but the number of artistic portraits exceeded others, without influencing any personal idea. I was well aware that taking such pictures from people who are usually alone with themselves and have their own particular sensitivity is indeed a difficult task. Mehrdad should have penetrated in the solitude of people who usually did not have a good feeling towards such a presence, especially in the presence of a disturbing object as the camera, which violated such peace, and more important, the registration of moments which, after printing, would rest in my library and yours, as an official evidence, becoming a lasting document without any extra touches. Therefore, so many of the figures obviously refrained from such presence in the first place, but he was smart enough not to put all the heavy load on the subject's shoulders. He had gained good experience in relation with feature films and documentaries which paved his way. His view to life was warm and intimate and full of hope. His emotional relationship with the portraits which has always been considered as a certain aspect of his work, prevented the photographs to be mechanical. His study and recognition of the behavioral particulars of the personages and their view to life, is as if he has lived with them for a long time. He does not look for excuses and it seems that endeavoring to overcome unsuitable conditions is pleasant to him. Therefore, the little light in Mohammad Ehsaei's studio or the limited time allocated by Aydin Aghdashlou due to being busy, or similar cases, has not affected the quality of his photographs.

He only needed a few grave moments which he had already planned in his mind. His main job could be completed in less than half an hour, as long as to arrange a proper background suitable to the character of the person concerned, the rest was a friendly chat and probably, a cup of tea. The value of his photographs becomes more clear for us when we come to know that his tools are only an ordinary 135mm camera and two lenses. The photographer appreciates the moments spent with these dear personalities, an opportunity which will never again arise as for those such as Karimi, Davallou, Amini, Golshiri and Shamlou who have passed away, and how humbly he shares these moments with me and you, moments more vast than a lifetime in the period of less a than a second when he clicks the camera, dear figures whose intimacy has remained for us, but their own presence is no longer possible. Nevertheless, introducing elite figures who have influenced our art and are considered as the main assets of our country's art and culture, could not be presented in one volume. Therefore to prevent uncontrolled increase in the pages of this and later volumes, we have sufficed to print only two photos of each celebrity. The choice of the fifty celebrities appearing in this album for which we certainly are not in a position to make any choice, has not been due to any priority, but merely based on proper situations and accessibility to them.

Reza Yassavoli

Note d'Editeur

En général, les livres où l'image prime sur le texte, même si on a eu l'occasion de voir, auparavant, des images similaires, nous intéressent et plaisent, car l'aspect visuel se trouve valorisé. D'ailleurs, souvent, une image ressuscite un souvenir, une photographie réactive notre mémoire assoupie. Les photos içi réunies représentent les moments significatifs de la vie d'un photographe qui, à travers ces images, nous offre une vision simple de la vie: sans aucune fioriture, le gris varie ses tons pour révéler toute la profondeur de la vie avec ses beautés, ses heurs ou malheurs. Depuis pas mal de temps, on envisageait de publier un tel album, mais les conditions adéquates pour réaliser ce projet n'étaient pas encore réunies. Un après-midi d'été torride, lors d'une réunion dans le bureau de nos éditions, les photos que Mehrdad Oskouï avait prises de certaines personnalités du monde littéraire furent examinées avec attention et il fut décidé de concrétiser le projet, d'autant plus que ces magnifiques photos m'avaient enthousiasmé dès le départ. On commença par faire une première liste des célébrités artistiques et culturelles de notre pays; de cette sélection objective initiale, on préleva une série d'artistes. On était conscient de la difficulté de ce travail, car il n'est pas aisé de photographier l'intimité de ces créateurs hypersensibles. Mehrdad Oskouï devait pénétrer dans la vie privée et l'univers intime de personnes qui, généralement, refusent l'ingérence du profane ou réagissent à l'intrusion d'éléments étrangers à leur monde individuel. Non seulement les personnalités choisies devaient accepter la présence d'un photographe apte à enregistrer discrètement des moments de leur existence quotidienne, mais elles devaient avaliser les images prises, car ces photos publiées allaient devenir pareilles à des documents officiels, disponibles dans la bibliothèque de tout citoyen ayant acquis cet ouvrage; autrement dit, les modèles, soucieux de laisser à la postérité une image adéquate de leur personnalité, n'étaient pas pressés de poser et il a fallu beaucoup de patience et de persévérance pour convaincre nombre de ces grandes figures de l'intelligentsia iranienne. Au début de cette entreprise, Mehrdad Oskouï rencontra surtout le refus ou le scepticisme, mais grâce à son intelligence et à son expérience, il put mener à terme ce projet. En effet, l'expérience acquise dans la réalisation de films documentaires et de court métrage lui permit d'écarter les divers obstacles et de trouver les solutions qui correspondaient à chaque cas. De plus, sa vision de la vie, pleine de tendresse et d'espoir, lui facilita la tâche, puisque cette caractéristique affective s'avère décisive pour communiquer avec autrui. La chaleur

et l'atmosphère sentimentale qu'on voit dans les photos de Mehrdad Oskouï témoignent du lien profond qu'il a su créer avec ses éminents modèles. De plus, on sent que le photographe connaît admirablement ces artistes et écrivains, comme s'il les avait fréquentés pendant de longues années, étudiant leurs comportements, leurs conceptions ou leur mode de vie. D'ailleurs, il n'a pas voulu chercher des excuses lorsque les conditions de travail n'étaient pas favorables: au contraire, il les a défiées avec plaisir, aussi bien dans l'atelier obscur de Mohammad Ehsâï que chez Aydîn Aghdachlou dont l'emploi du temps surchargé ne facilitait pas la tâche de Mehrdad Oskouï. La qualité des photos prises confirme que ce dernier a brillamment passé ces difficiles épreuves imposées. En effet, expérimenté et maîtrisant son sujet, notre photographe, n'avait besoin que du moment propice pour enregistrer l'image voulue: généralement, en moins d'une heure, il parvenait à ses fins, le temps de trouver l'atmosphère correspondant et reflétant la personnalité de l'artiste ou de l'écrivain en question. Le reste du temps était consacré à des palabres amicales autour d'une tasse de thé. Pour mieux situer la qualité du travail de Mehrdad Oskouï, on rappelera qu'il a utilisé un simple appareil (135 mm, double lenz) pour éterniser ces grandes figures de notre culture nationale. Pour lui, il importait de saisir une dernière fois la vie de ceux qui, aujourd'hui, nous ont quitté: les Karimi, Davalou, Amini, Golchiri, Chamlou. Il a pleinement profité de leur prestigieuse compagnie et a su fixer, à jamais, ces instants inoubliables en moins d'une seconde, celle du déclic. Les photos de ce recueil constituent un témoignage de la présence éternelle de ces chers disparus dont on retrouve sur la pellicule le tendre souvenir. Naturellement, on ne pouvait pas réunir les portraits de toutes les personnalités marquantes de notre culture dans cet unique volume. On s'est limité içi à une cinquantaine d'artistes et d'écrivains qui ont accepté de partager leur intimité avec nous. On a choisi deux photos pour chacun d'entre eux pour ne pas surcharger cet ouvrage que nous offrons à tous les amoureux de culture, aussi bien en Iran que de par le monde.

Reza Yassavoli

Introduction

The book "*Memories and Glances*" is a valid and valuable document showing the portraits of artists and literary figures of our time. Having ample understanding and skill, and due to his accurate and subtle technique, the young and talented photographer in this book has been able to present seemingly simple and sedate photographs without the customary pretense and affectations, being accomplished, not by formalistic tricks and tricking the models, but through extreme honesty, kindness and inclination. The first grade technique, instead of boasting or pointing to the photographer's self, has made it possible to illustrate hardworking and efficient people, to be close together and to create a general picture of the mind, emotion and work of the people of the last fifty years. The result has become a book, clear, beautiful, effective and lasting. I like many of the photographs in this book, and some of them I like more. The aim of many of photographs is not only to register the portraits of literary figures of this country; it is something more. It is a deep and general view into the inner world of these people, from its complexity, one can reach a more vast feeling of the period in which they have lived, and the space in which they have breathed. Like every work of art which should have the ability to reach the whole from the part, and could be layer by layer and from simple registering a face, a view or a story, it is able to relate a more vast, general and lasting status; a situation to make each viewer common with the work, so that he could think it is his story which is being told . Like my mood when I read the poems of Sa'adi. Some of these photographs, I like very much; photographs which go beyond an accurate and technically skilled registration, aiming at and shooting a secret and private place in the soul of an innerman in a way which leaves its mark. I love the photograph of the sad and deep face of Keykhosrow Khoroush, who is unparalleled in the single portrait and calligraphy of this country. Only sometimes do I doubt whether he is himself aware of this fact, with the same certainty and assurance as I am? It is a beautiful and complete picture, and how nicely it conveys that lost look. Or that photograph of the caricaturist, Mohsen Davallou, which rests in an empty frame, just resting or complaining of the oppression he has endured? Look at his justice-pleading hand! I like the picture of Ali Tajvidi very much, who is playing violin for his own heart, in that dark garden. One feels sad at the loneliness of this photo, as well as most others. Or that portrait of Ali Asghar Khan Garmsiri, which is so happy and sarcastic. One feels ashamed at his own ignorance when looking at those eyes becoming large behind the thick eyeglasses. I like the portrait of Ms. Simin, drinking tea peacefully, and with complete sincerity turning her head towards us, as if we are uninvited guests and watching at that house, which Jalal himself has laid its bricks by his own hands. Or how good

one can share the loneliness of Ahmad Shamlou, at that crowded desk. We are peeping from behind the window at someone who cannot bear the presence of any strangers. A mountain sitting on a wheelchair. I love Bahram Beyzaei's room which is neat and tidy, like himself tidy and simple; arranging his prizes above his bookshelf. Or how easy and peaceful is that photograph of Ezatollah Entezami, sitting on a swing and probably relating one of those funny stories of his; the wall behind him covered and patterned with the shadows of leaves; as if a mantle has been spread there. One is astonished by the dignity of the photo of Jamshid Amini. With that black clothes and hat and that white beard, he reminds one of the authorities of the ancient times and above his head is the portrait of his teacher Kamal-ol-molk, situated in the peak of the picture strong and established. The position of the photograph of Amirkhani is correct and effective. His reed pen is being connected to inkpot, and the hand under his chin, conveys a feeling of indifference. Also, Daryush Mehrjouei, is his very self; with two eyeglasses, cigarette and pencil, busy and involved. Morteza Momayez is kind and calm with the shelf behind him which is full of everything, and the same shelf may be extended to three more meters and Massoud Massoumi who is witty, aggressive and tranquil. It is obvious that he doesn't care much for the world. Both photographs of Shafiei Kadkani are beautiful; in one he is sitting in a profile, with uncombed hair, and seems to be in another world; in the other, he is calmly and peacefully standing behind a window, staring at a garden which we do not see. The photograph of Houshang Golshiri has an extraordinary air about it; an author, with neither paper nor pen around him, sitting alone in a large room, locking his hand behind his head and apparently thinking about what to write and what not to write. I also like photographs with a touch of humour in them. Khosrow Sinaei playing the accordion , the photographer Fakhroddini who is playing the Tar. Ms. Farah Osouli returning back to the theme of the old miniatures, and Ms. Parvaneh Etemadi, swimming in the sea of her collages. There are also some photographs penetrating and shocking. I can not bear the always good-looking feature of Fereidoun Moshiri becoming so frail or the strange face of Jazeh Tabatabaei, against a background of an old and seemingly abandoned house, staring at the camera, looking like a mask of the theaters of ancient Greece. The profile of Ali Karimi, with white hair and lines on his throat, and long and numerous lines on his face, showing the passage of long time, is about a man who has found his meaning, not letting it go until the moment of his death and not putting down his pencil, and what he is sketching on the paper, is a lady, charmingly leaning on her elbow, not thinking a bit about or having the least fear of aging, passage of time , and death.

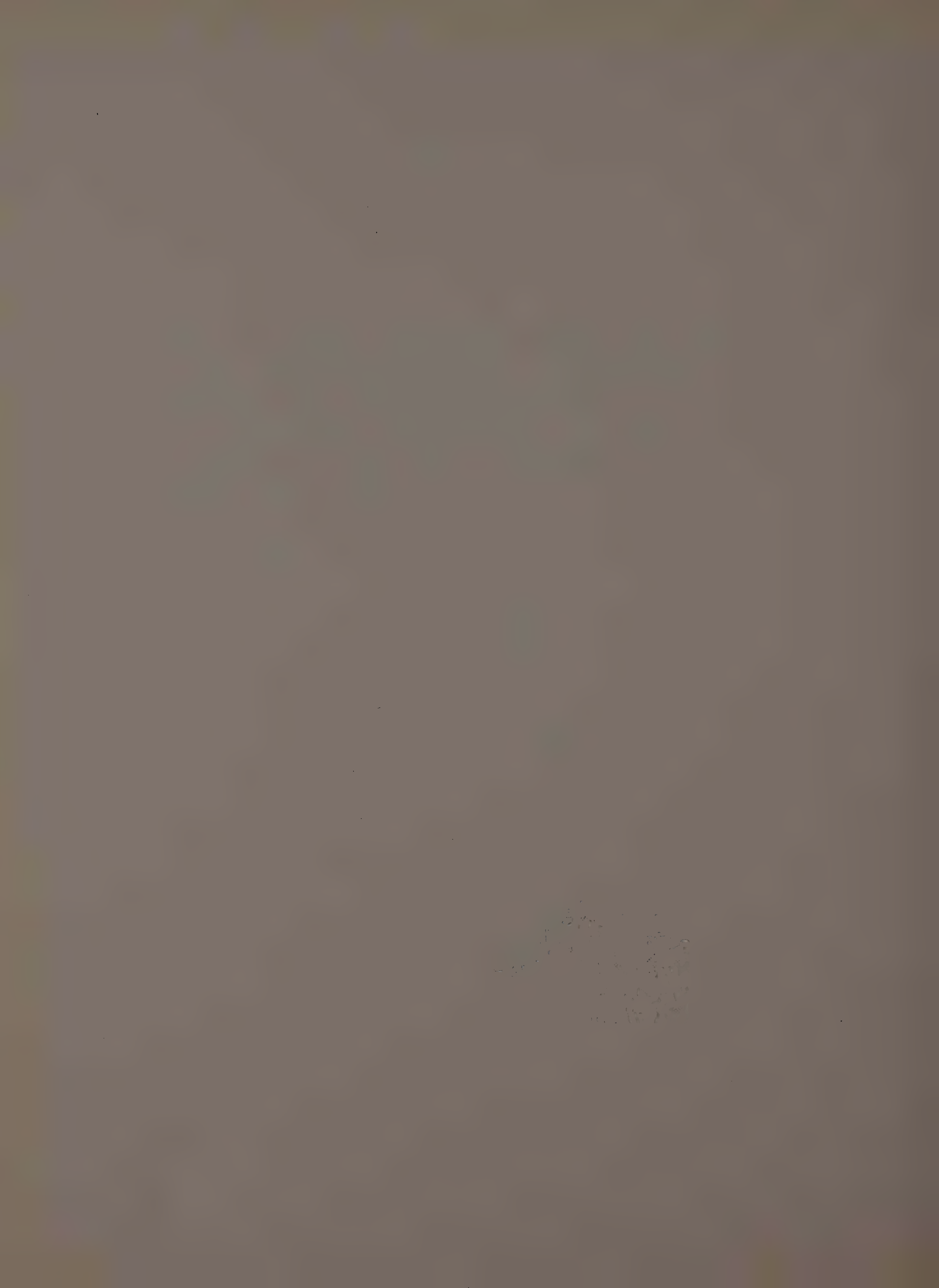
Aydin Aghdashlou

Introduction

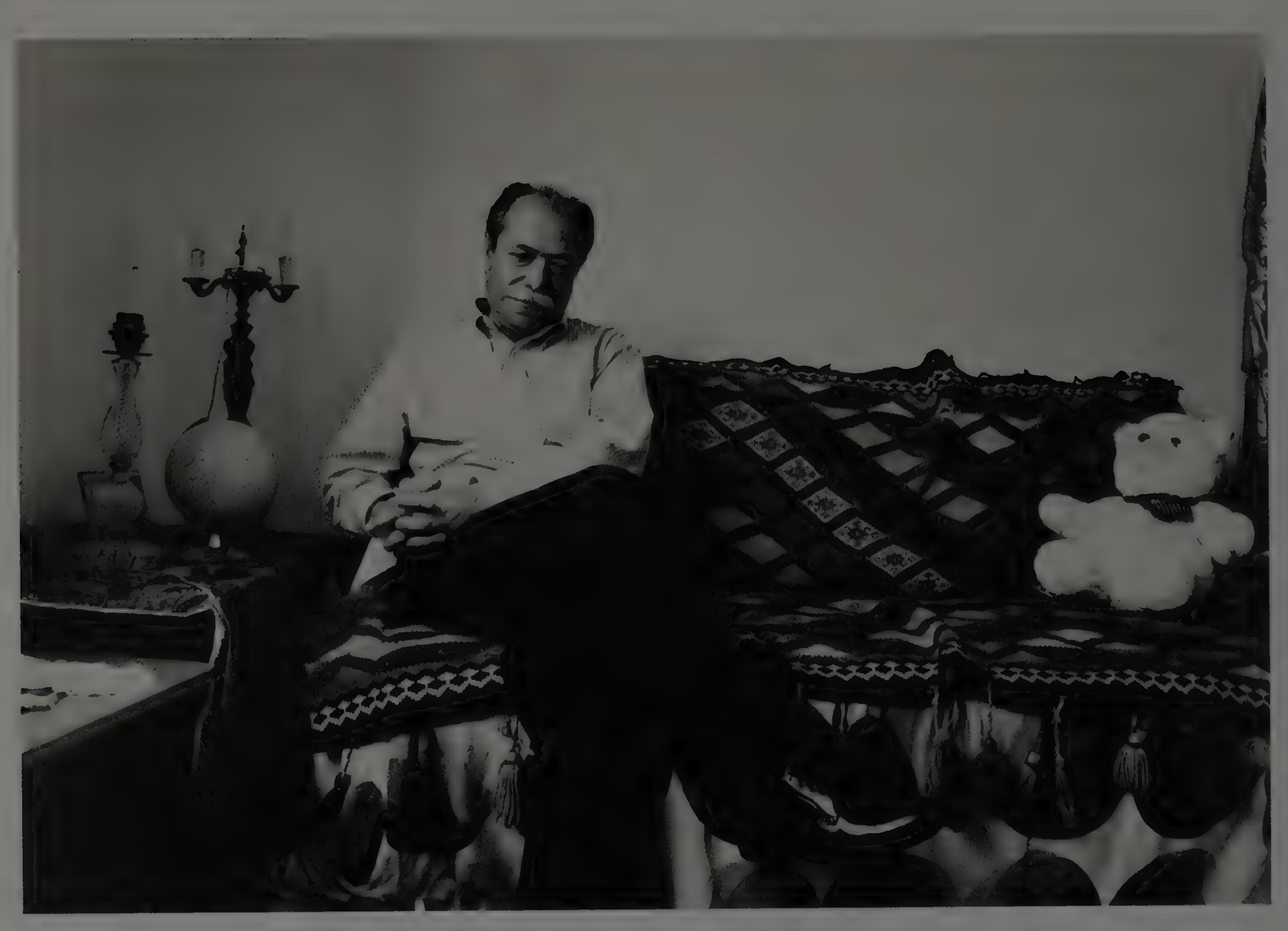
Le livre de *"Souvenirs et Regards"* est un document de valeur digne des personnalités de la culture et de l'art de notre époque dont le jeune photographe, auteur de ce livre, a brillamment éternisé les éminentes figures. L'oeuvre réalisée révèle non seulement la compétence technique de cet artiste doué et plein de finesse, mais aussi toute la tendresse respectueuse qu'il porte à ses modèles dont il a voulu fixer les traits en toute sincèrité et modestie, sans recourir aux astuces formelles. La maîtrise technique s'est substituée aux vaniteuses parades de l'égo du photogrophe pour mieux réunir ces créateurs féconds et offrir une image globale de la pensée et de l'émotion créatrice pendant ces cinquante dernières années. Il en a résulté ce beau livre, bien élaboré et mémorable. J'aime les photos de cet ouvrage et, surtout certaines d'entre elles. Le photographe ne s'est pas limité à fixer les portraits de ces personnalités du monde culturel iranien. Il a cherché à pénétrer dans le for intérieur de ces individus, intimité où s'est reflétée l'écume des jours, avec les sensations, les émotions et l'atmosphère de leur vécu. Autrement dit, à l'instar d'une oeuvre d'art capable d'exprimer l'universel à travers le particulier et par touches successives, l'image enregistrée révèle plus qu'un visage, un paysage ou un récit. Elle manifeste un contexte plus vaste, une situation générale plus durable. Une situation qui fait participer le récepteur à l'oeuvre de sorte que celui-çi puisse s'identifier à l'auteur du récit évoqué. Comme moi, lorsque je me mets à lire la poésie de Saadi! Certaines des photos de ce recueil m'ont vraiment touché. Ce sont celles qui ont visé l'intimité secrète de l'âme de l'individu et réussi habilement à en préserver la trace avec la précision technique nécessaire. Par exemple, j'aime le visage triste et tout en profondeur de Keykhosrow Khorouche ce portraitiste et calligraphe unique. Je me demande parfois, s'il est lui même conscient de cette place unique qu'il occupe dans l'art de notre pays. Comme son regard perdu a été bien rendu dans cette belle photo! De même, le caricaturiste Mohsen Davallou qui semble si bien calé dans le cadre vide. Ou bien est-il en train de se plaindre de l'injustice qu'on lui fait subir? Regardez son index vengeur. La photo d'Ali Tadjvidi, jouant tout seul du violon dans ce jardin obscur, me plait beaucoup. La solitude qui transparait dans cette photo, comme dans la plupart des photographies de ce recueil, nous touche, nous bouleverse. De même, le visage d'Ali Asghar Khân Garmsiri si gai, si ironique. Quand on voit ses grands yeux derrière ses lunettes à lentilles microscopiques, on voudrait se cacher tant on se sent novice face à ce maître! J'aime aussi le visage de Dame Simine qui boit son thé en toute sérénité. Elle se tourne vers nous comme si on était venu la déranger, tels des hôtes inattendus. Elle entretient et surveille une maison en brique que Jalal a construite de ses propres mains. Regardez donc Ahmad Chamlou dans sa solitude. Derrière cette table si encombrée. On a l'impression d'être à ses côtés, de participer à sa vie.

On peut observer en cachette, comme par une fenêtre, la vie de quelqu'un qui ne supporte pas la moindre présence étrangère. Il est assis dans son fauteuil roulant. Telle une montagne. La chambre de Bahram Beyzâï me plait, car elle est propre et bien rangée. Elle est simple, ordonnée comme Beyzâï lui- même. Là-haut, sur sa bibliothèque on voit ses trophées, ses prix. La photographie d'Ezzatollah Entezami baigne dans la douceur, l'aisance. Il est assis sur une balançoire et, apparemment, il raconte une de ses belles histoires. Le mur qui se trouve derrière lui est recouvert ou décoré par un ombrage de feuilles, comme si un filet avait été tendu. La présence numineuse de maître Jamchid Amini nous fascine. Avec son habit sombre, sa toque noire et sa barbe blanche, il ressemble aux saints pères de l'antiquité. Au-dessus de sa tête, on voit le visage de son maître, Kamal-ol-molk, surmonté d'un oriflamme. La photo de maître Amirkhâni est attrayante, conforme. Sa plume de roseau est en train de rejoindre l'encrier, et sa main tenant son menton semble nous communiquer l'aspect blasé, presqu'indifférent de sa personne. Quant à Darius Mehrdjoui, c'est son portrait tout craché. Avec ses lunettes, sa cigarette et son crayon, il a l'air bien occupé. Morteza Momayez, lui est plein de tendresse et de douceur, devant ses étagères surchargées et qui n'en finissent pas. Massoud Massoumi nous regarde avec impertinence et son air moqueur nous invite à ne pas prendre la vie trop au sérieux. Les deux photos de Chafiï Kadkani sont vraiment réussies. L'une de profil, nous le montre assis, les cheveux décoiffés, perdu dans son monde à lui. L'autre floue, nous le révèle debout, derrière une fenêtre, regardant fixement un jardin qu'on ne voit pas. De la photographie de Houchang Golchiri se dégage une atmosphère extraordinaire. L'écrivain est assis seul dans une pièce immense. Aucune feuille de papier, aucune plume. Rien. Il a croisé ses mains derrière sa nuque et on dirait qu'il réfléchit à ce qu'il va ou ne va pas écrire. J'aime aussi les photos pleines d'humour: Khosrow Sinâï jouant de l'accordéon, Fakhroddîni caressant son târ. Quant à Farah Ossouli elle a replongé son inspiration dans les motifs traditionnels de la miniature et Mme Etemadi est en train de se baigner dans l'onde de ses collages. Il y a aussi des photos très touchantes, bouleversantes: le visage toujours beau de Fereydoun Mochiri est devenu si étiolé, si maigre que cela me révolte; ou celui de Jazeh Tabâtabâï qui, devant cette vieille maison déserte de l'arrière-plan, regarde fixement l'objectif, pareil à un masque du théâtre grec antique; le profil d'Ali Karimi, avec ses cheveux longs, ses nombreuses rides sous la gorge, rides bien creusées témoignant du temps qui passe. C'est le portrait de l'homme qui a trouvé le sens de sa vie et qui, jusqu'à la mort, ne peut s'empêcher de l'exprimer: il peint une belle dame, si radieuse, si exquise dans sa posture, qu'on ne voit pas dans cette esquisse l'ombre de la vieillesse, de la mort. Ali Karimi aime la vie et nous la fait revivre.

Aydîn Aghdachlou

List of Portraits

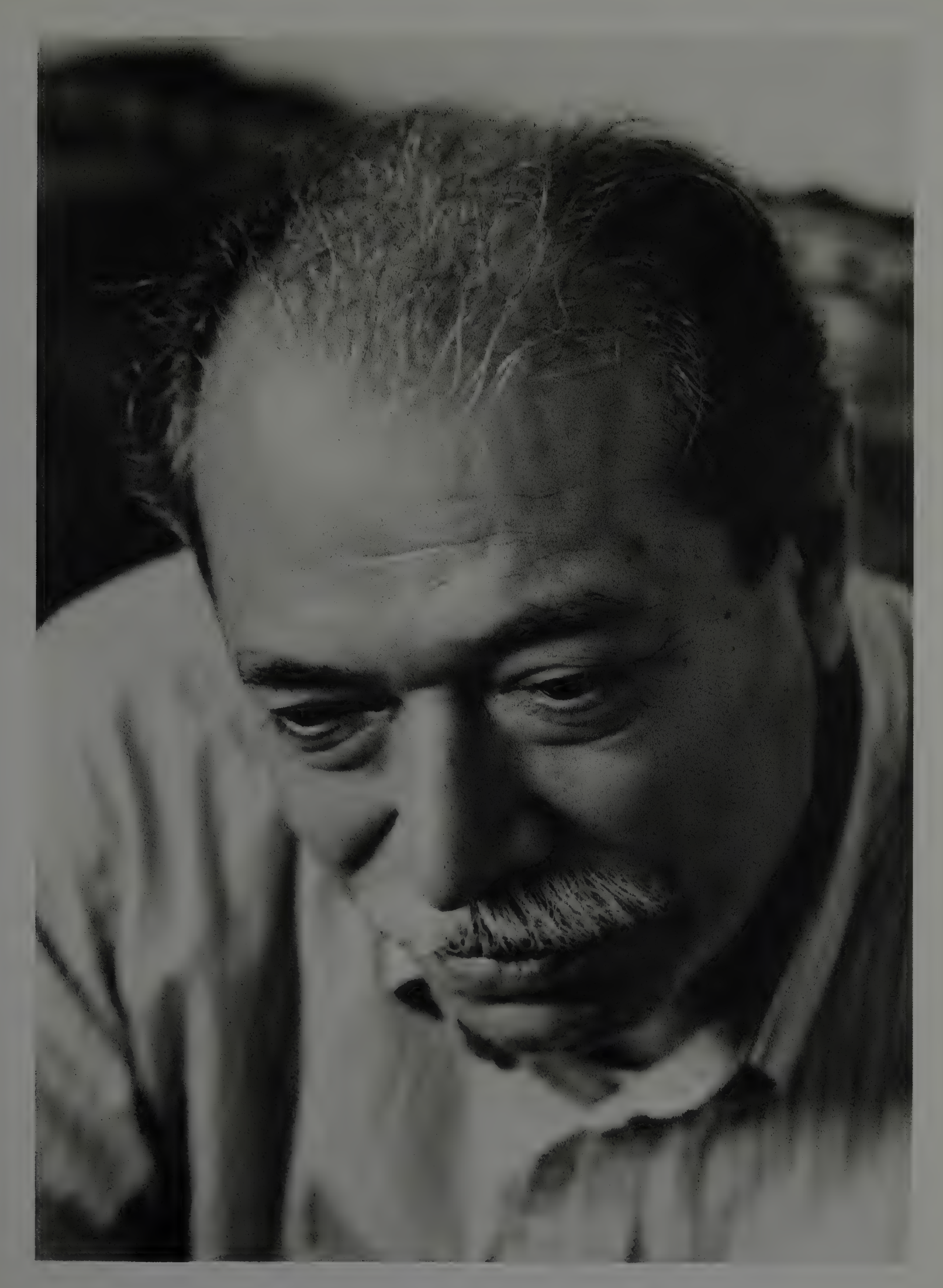
علی نصیریان
۱۳۱۳
بازیگر سینما و تئاتر، کارگردان تئاتر

•

Ali Nasirian
1934
Movie & Theater Actor, Theater Director

•

Ali Nassirian
1934
Acteur et Metteur en Scène

شهرام ناظری
۱۳۲۹
استاد آواز

◆

Shahram Nazeri
1950
Singer

◆

Chahrâm Nazeri
1950
Chanteur

داریوش مهرجویی
۱۳۱۹
کارگردان سینما

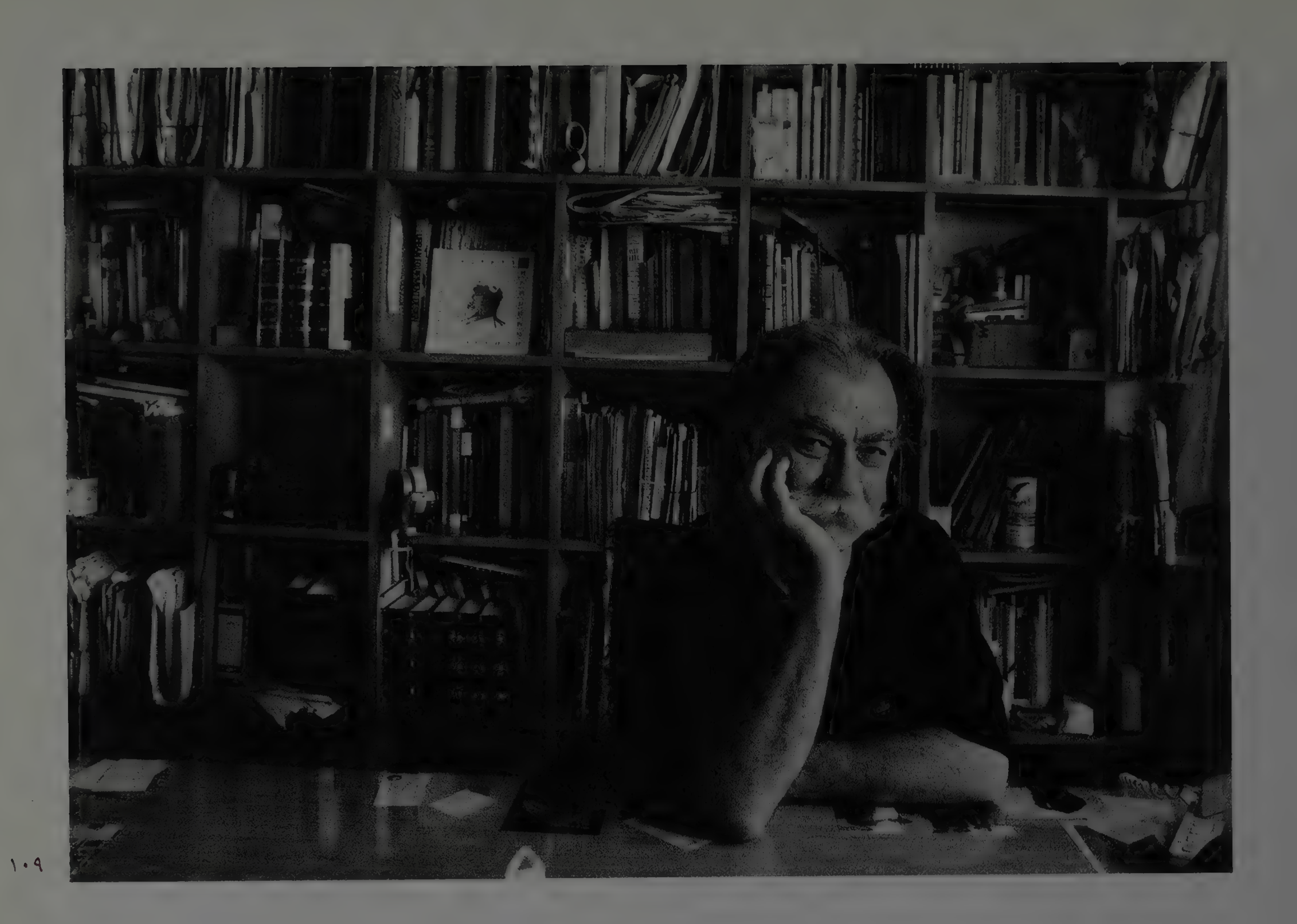
◆

Daryush Mehrjouei
1940
Movie Director

◆

Daryuch Mehrdjoui
1940
Cinéaste

مرتضی ممیز
۱۳۱۵
طراح گرافیک، نقاش

◆

Morteza Momayez
1936
Graphic Designer, Painter

◆

Morteza Momayez
1936
Graphiste, Peintre

مسعود معصومی
۱۳۱۶
عکاس

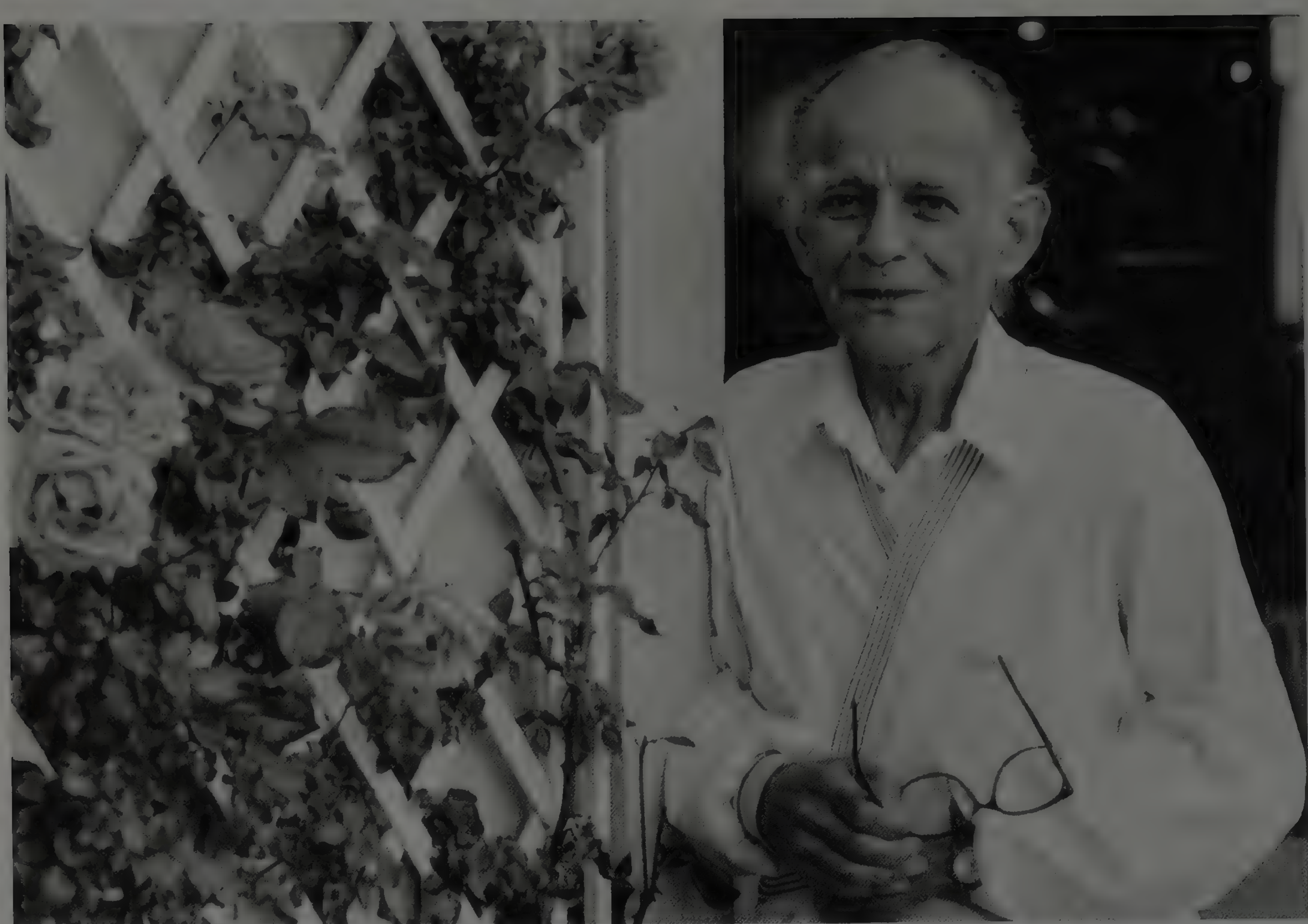
◆

Massoud Massoumi
1937
Photographer

◆

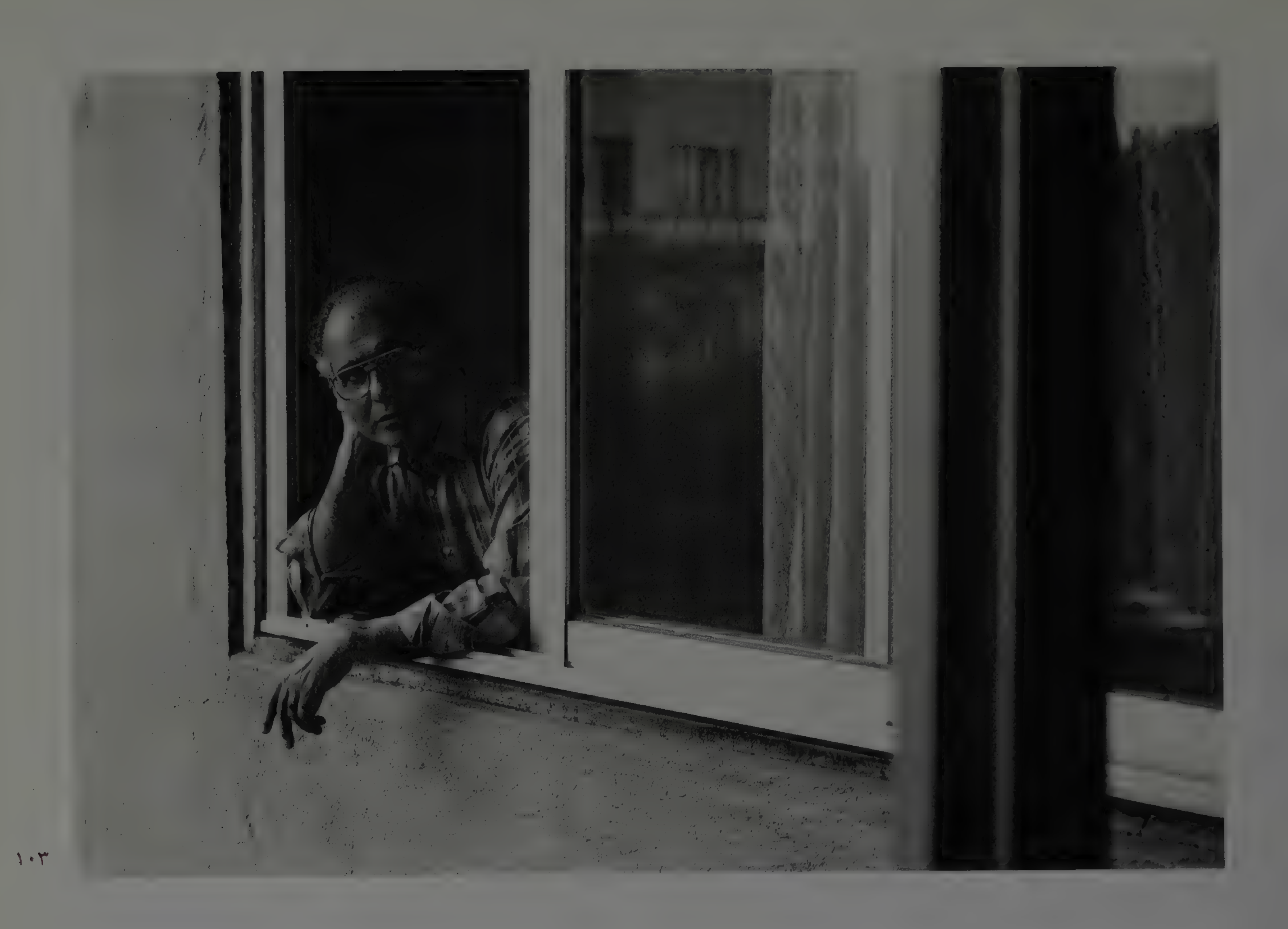
Massoud Massoumi
1937
Photographe

فریدون مشیری
۱۳۰۵
شاعر
•
Fereidoun Moshiri
1926
Poet
•
Fereydoun Mochiri
1926
Poète

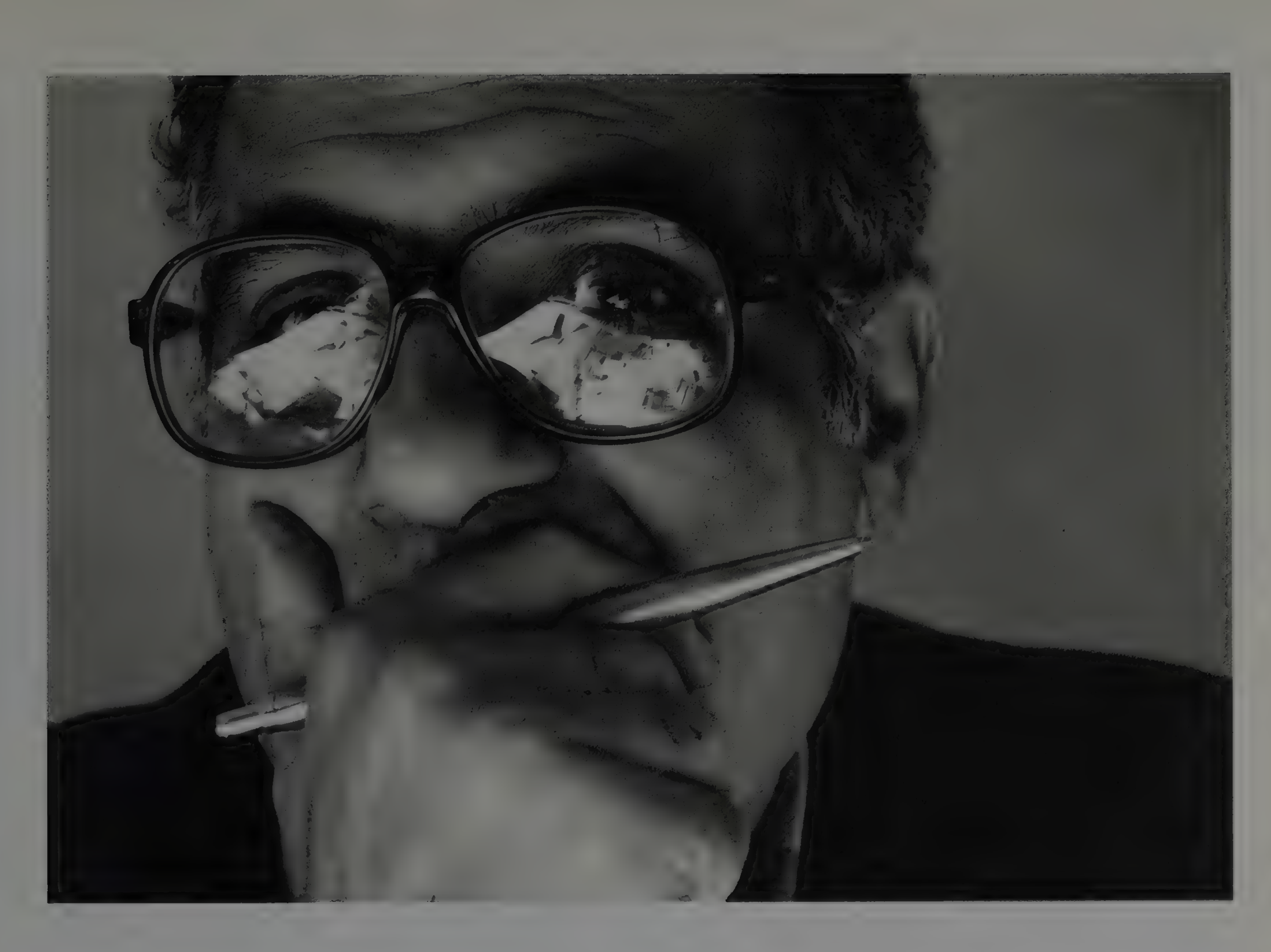
هوشنگ مرادی کرمانی
۱۳۲۳
نویسنده داستان‌های کودکان

•

Houshang Moradi Kermani
1944
Writer of Children's Book

•

Houchang Moradi Kermani
1944
Romancier

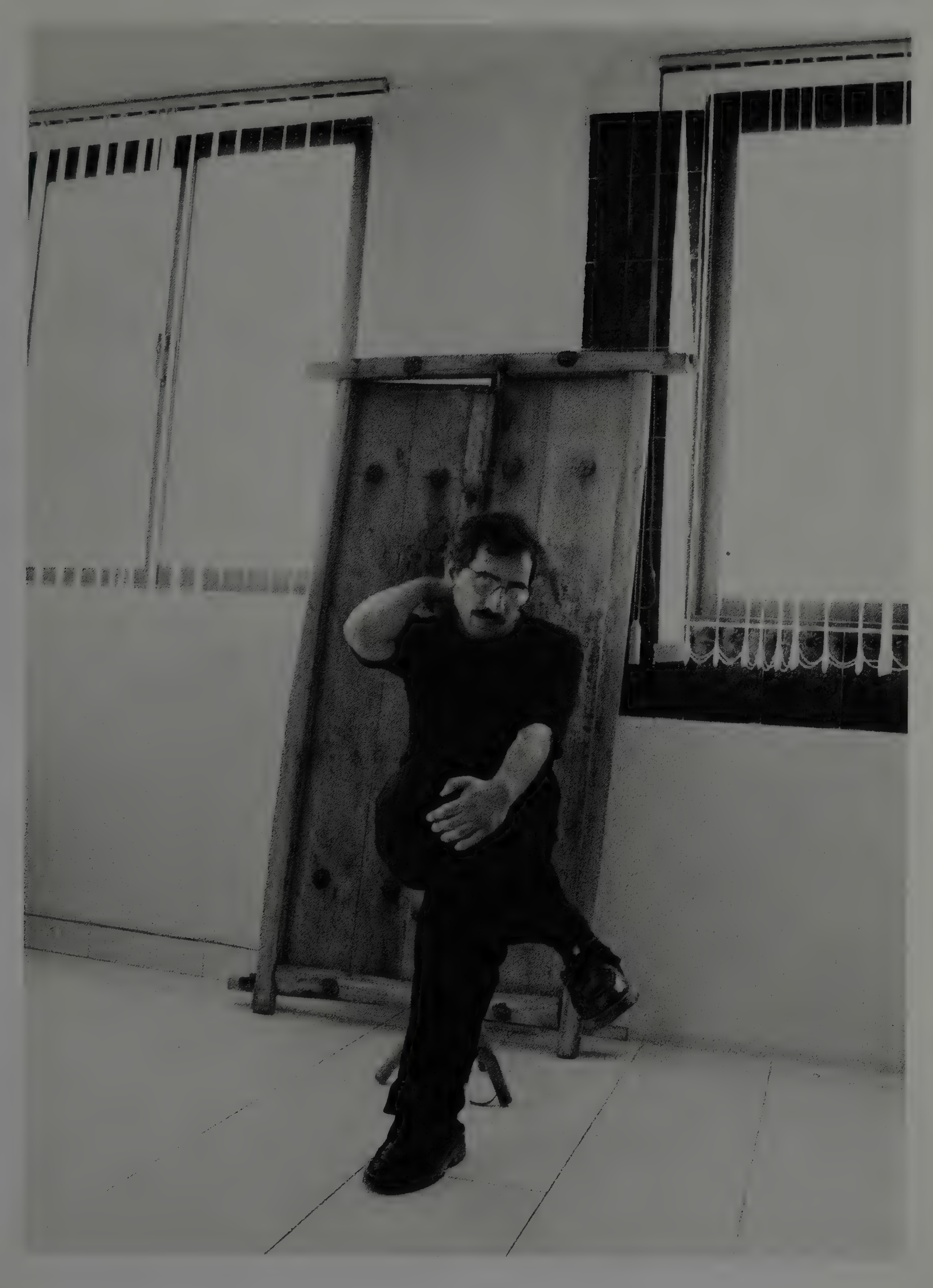
محسن مخملباف
۱۳۳۶
کارگردان سینما

•

Mohsen Makhmalbaf
1957
Movie Director

•

Mohsen Makhmalbaf
1957
Cinéaste

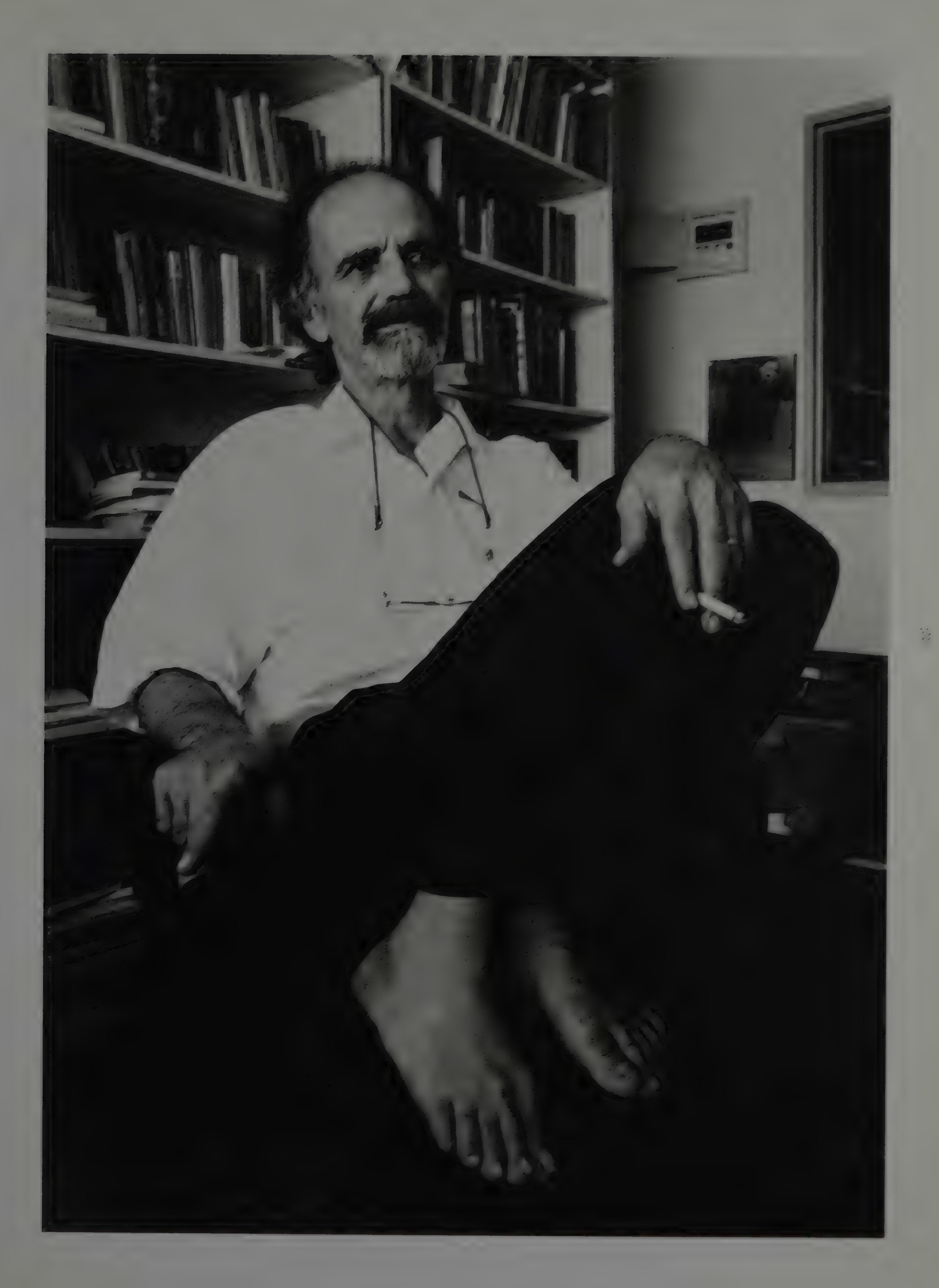
هوشنگ گلشیری
۱۳۲۲ - ۱۳۷۹
داستان‌نویس

•

Houshang Golshiri
1943-2000
Novelist

•

Houchang Golchiri
1943-2000
Romancier

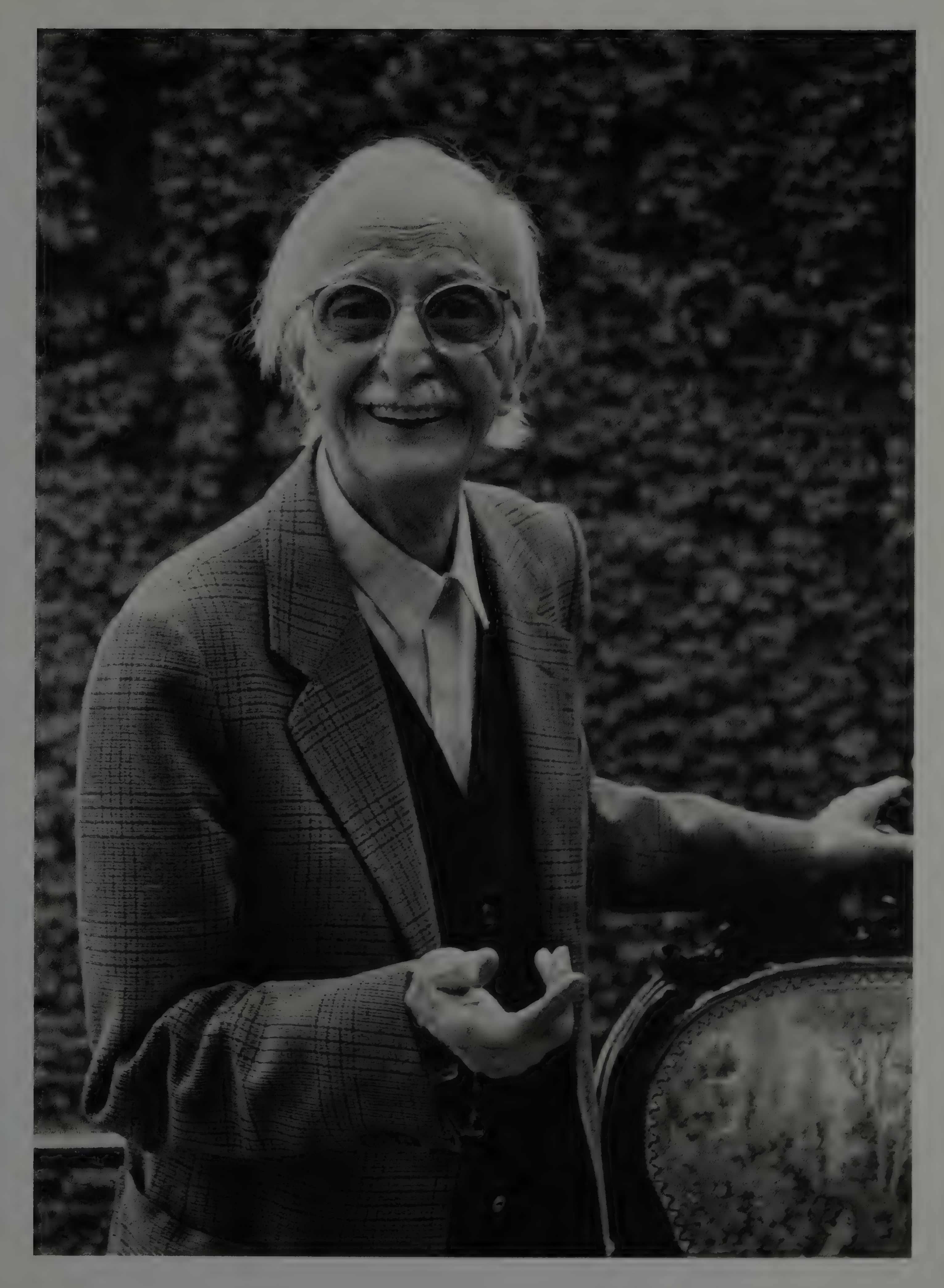
علی‌اصغر گرمسیری
۱۲۹۰
بازیگر و کارگردان تئاتر

•

Ali Asghar Garmsiri
1911
Theater Actor & Director

•

Ali Asghar Garmsiri
1911
Acteur et Metteur en Scène

عباس کیارستمی

۱۳۱۹

کارگردان سینما

◆

Abbas Kiarostami

1940

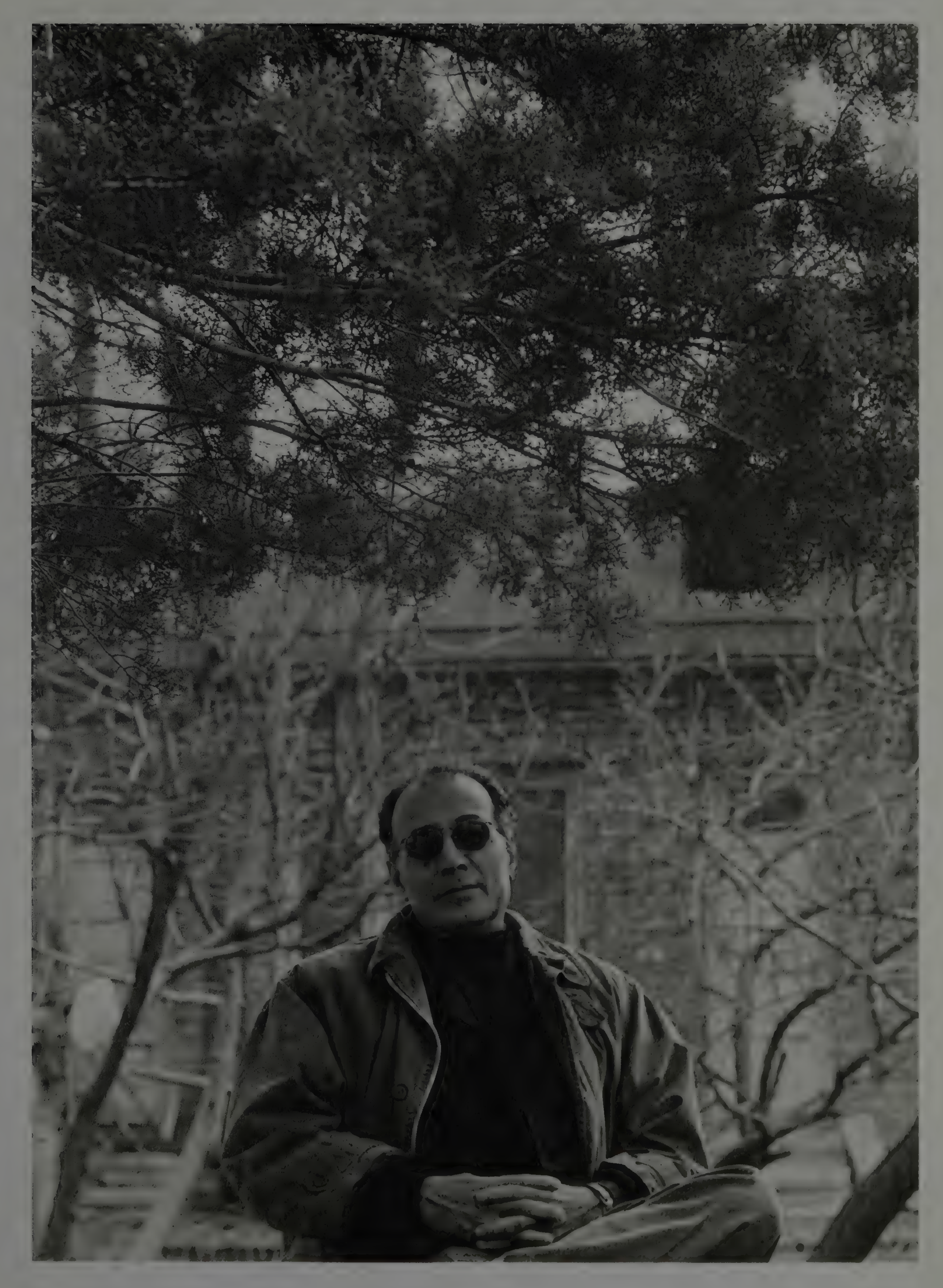
Movie Director

◆

Abbas kiarostami

1940

Cinéaste

نصرالله کسراییان

۱۳۲۳

عکاس

◆

Nasrollah Kasraian

1944

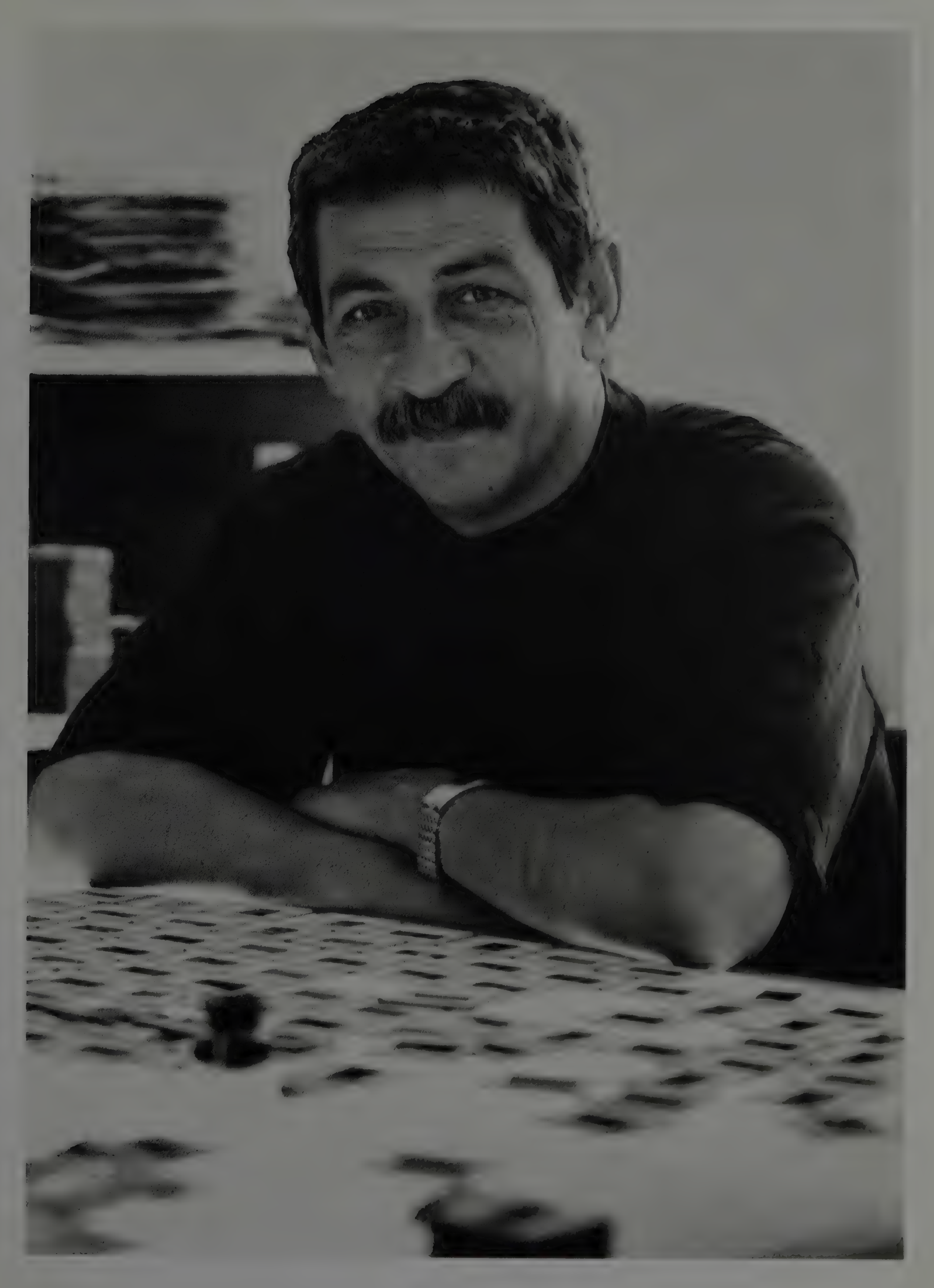
Photographer

◆

Nasrollah Kasraiân

1944

Photographe

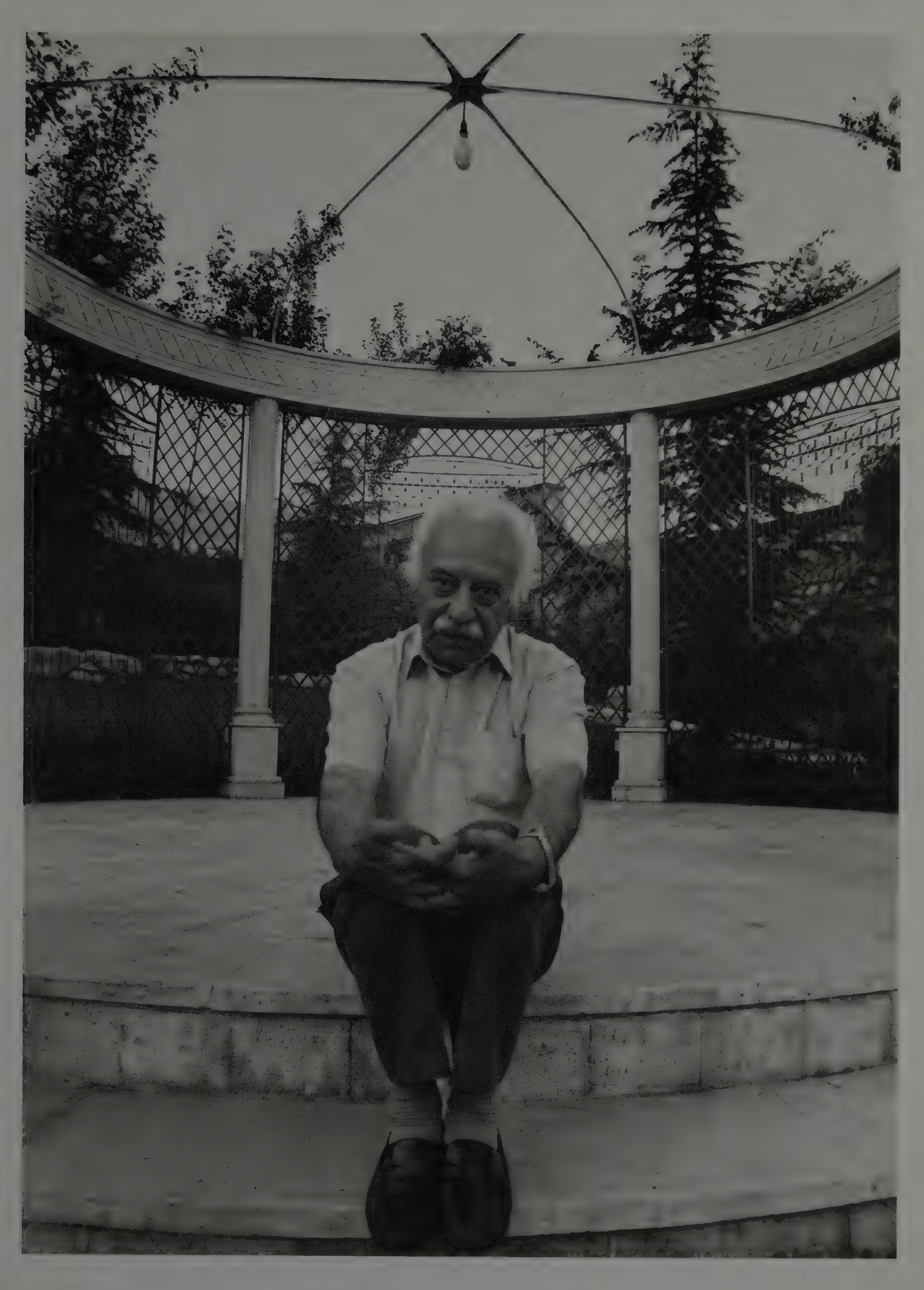
نصرت کریمی
۱۳۰۳
فیلمساز، مجسمه‌ساز

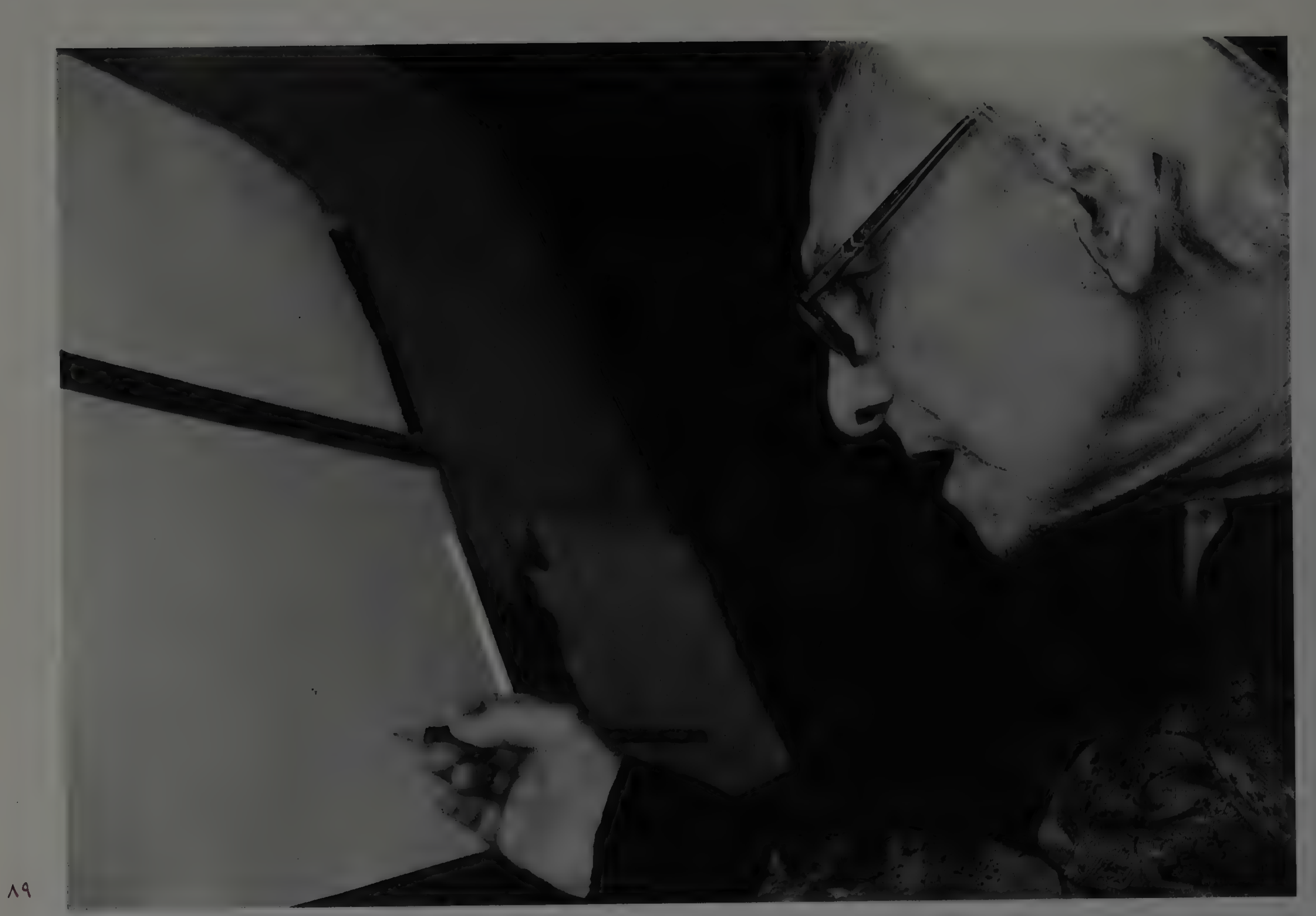
◆

Nosrat Karimi
1924
Film Maker, Sculptor

◆

Nosrat Karimi
1924
Cinéaste, Sculpteur

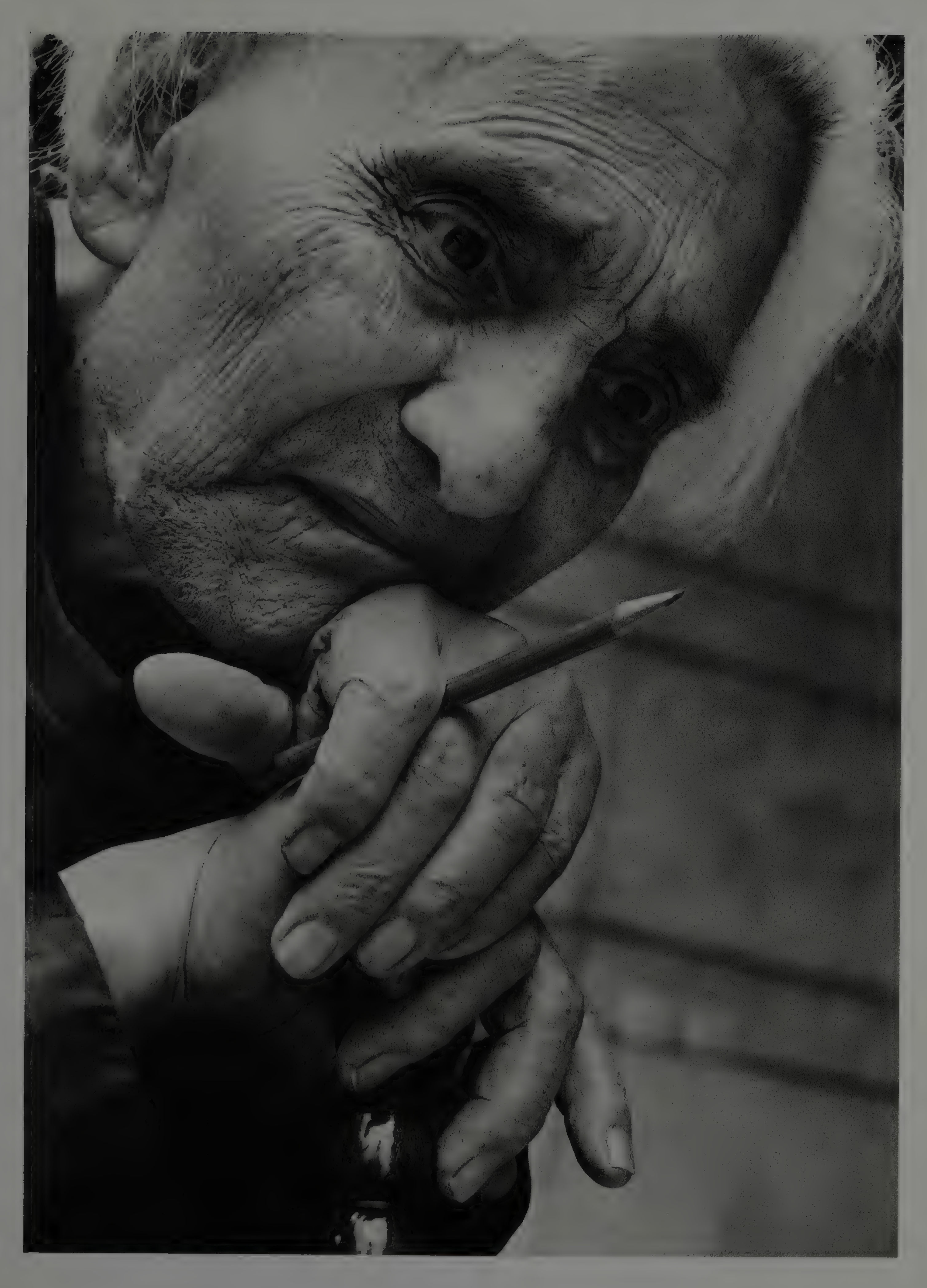
علی کریمی
۱۲۹۰-۱۳۷۶
نگارگر

•

Ali Karimi
1911-1997
Portraitist

•

Ali Karimi
1911-1997
Portraitiste

(امیر) محمد کاشفی
۱۳۱۷
عکاس

•

(Amir) Mohammad Kashefi
1938
Photographer

•

(Amir) Mohammad Kachefi
1938
Photographe

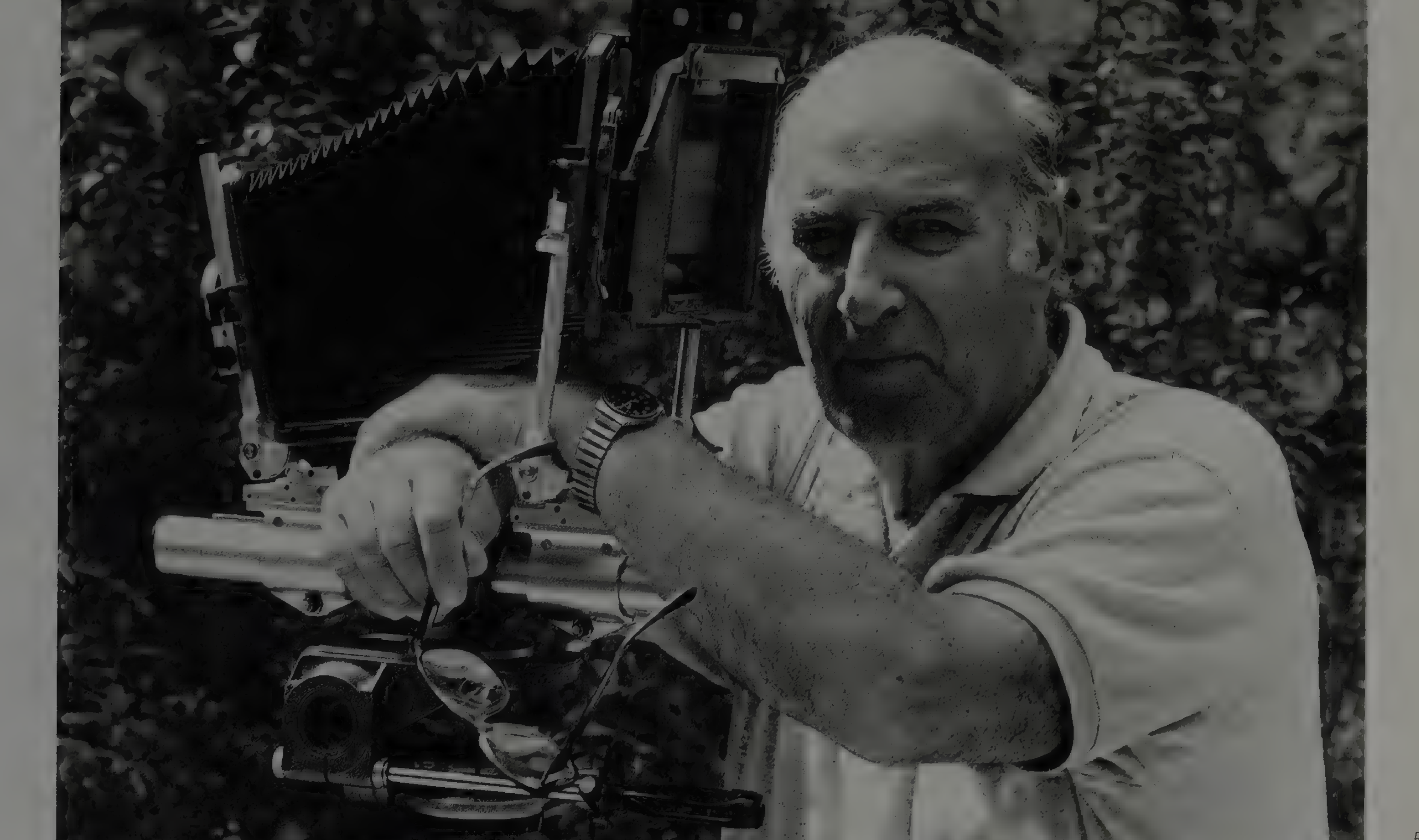
نیکول فریدنی
۱۳۱۶
عکاس

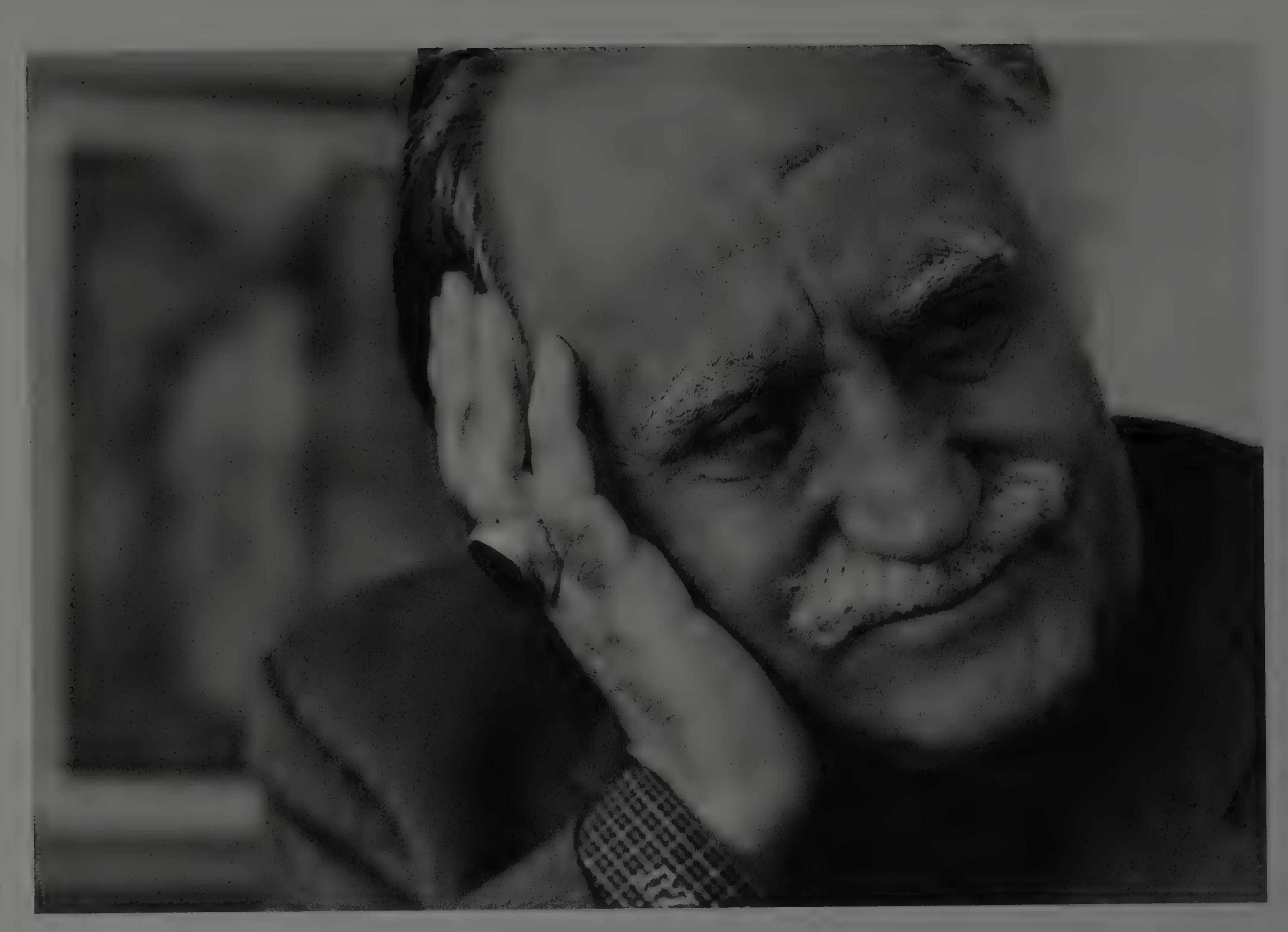
◆

Nicol Faridani
1935
Photographer

◆

Nicol Faridani
1935
Photographe

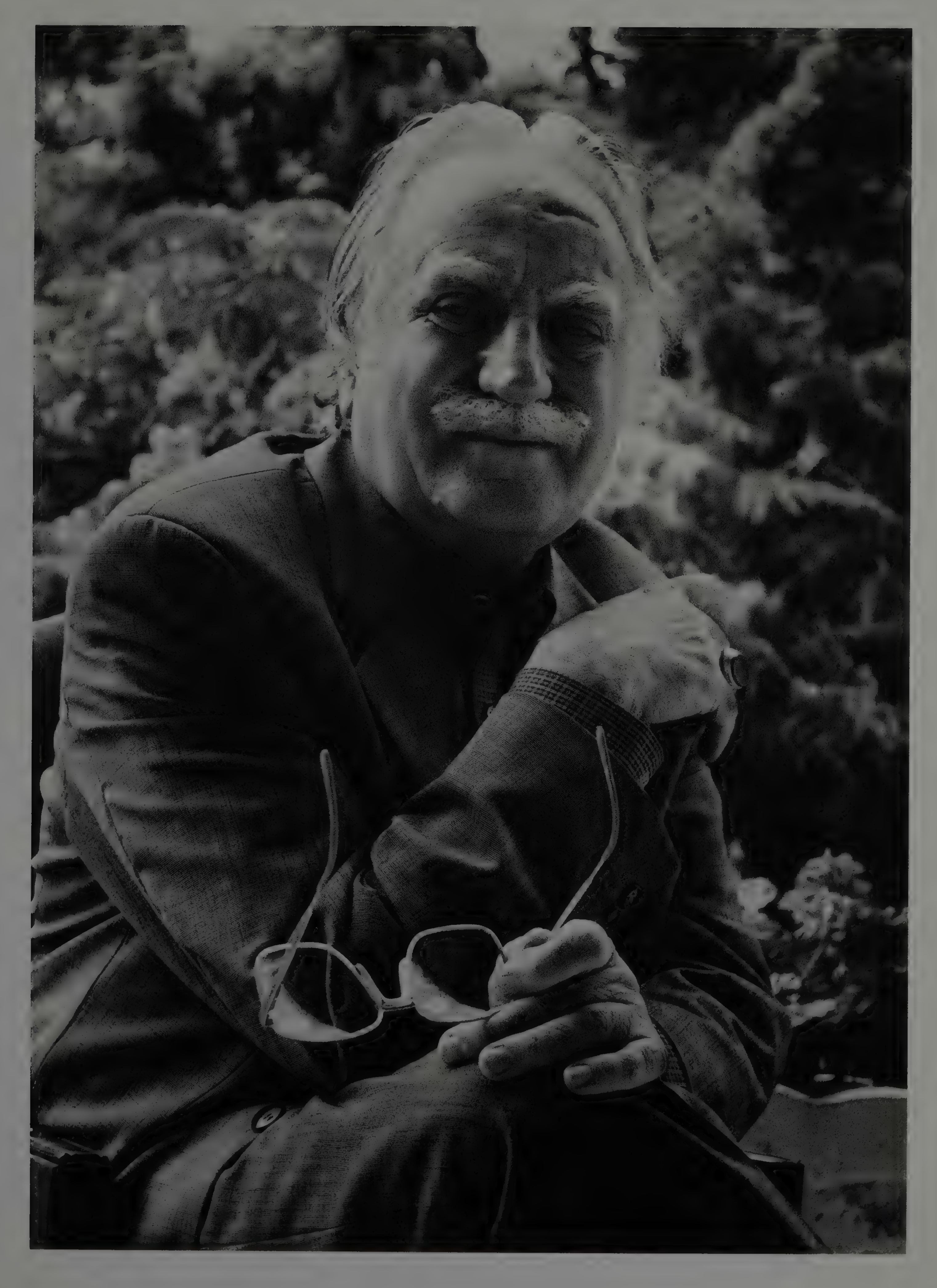
محمود فرشچیان
۱۳۰۸
نقاش

◆

Mahmoud Farshchian
1929
Painter

◆

Mahmoud Farshchian
1929
Peintre

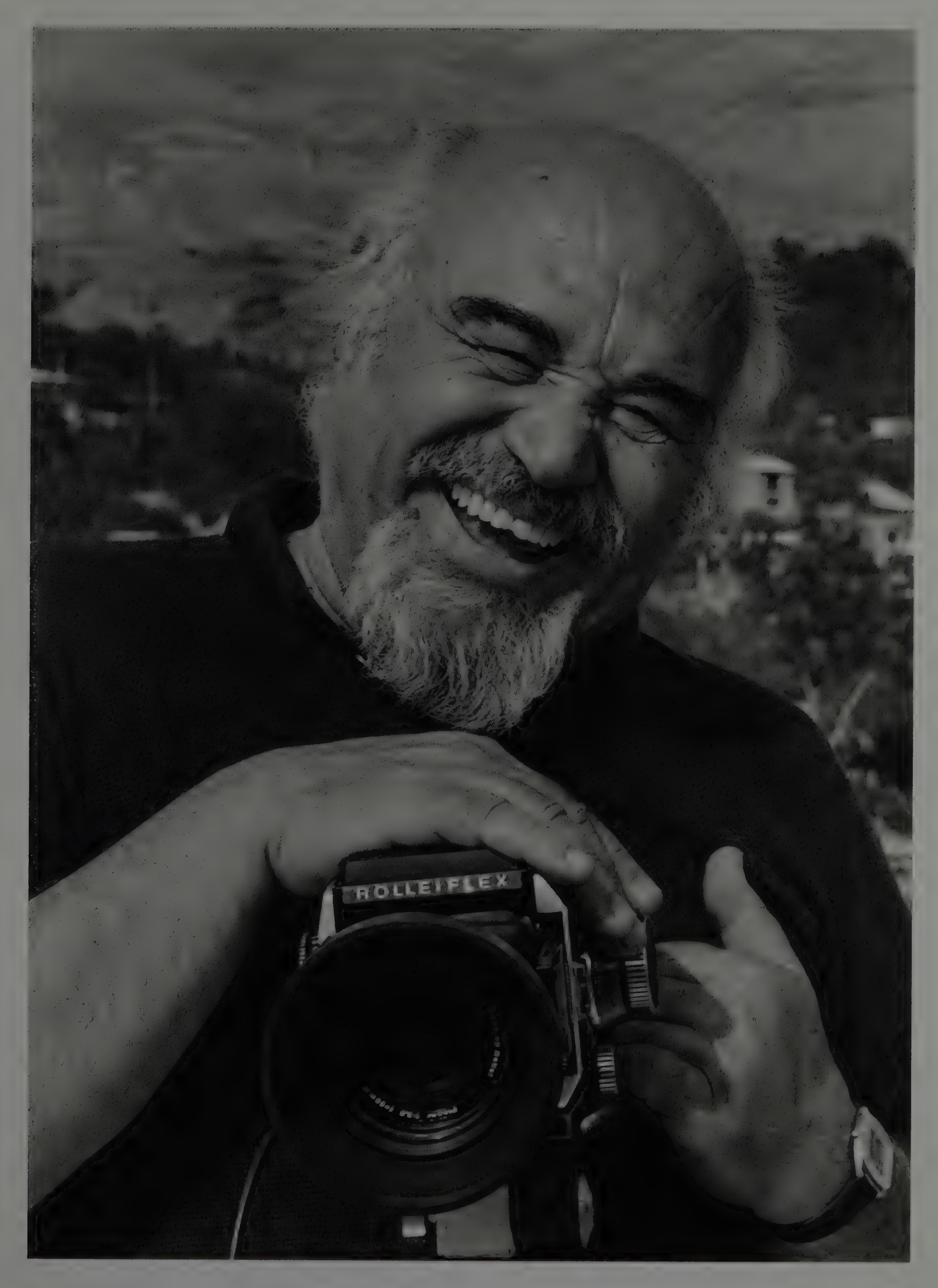

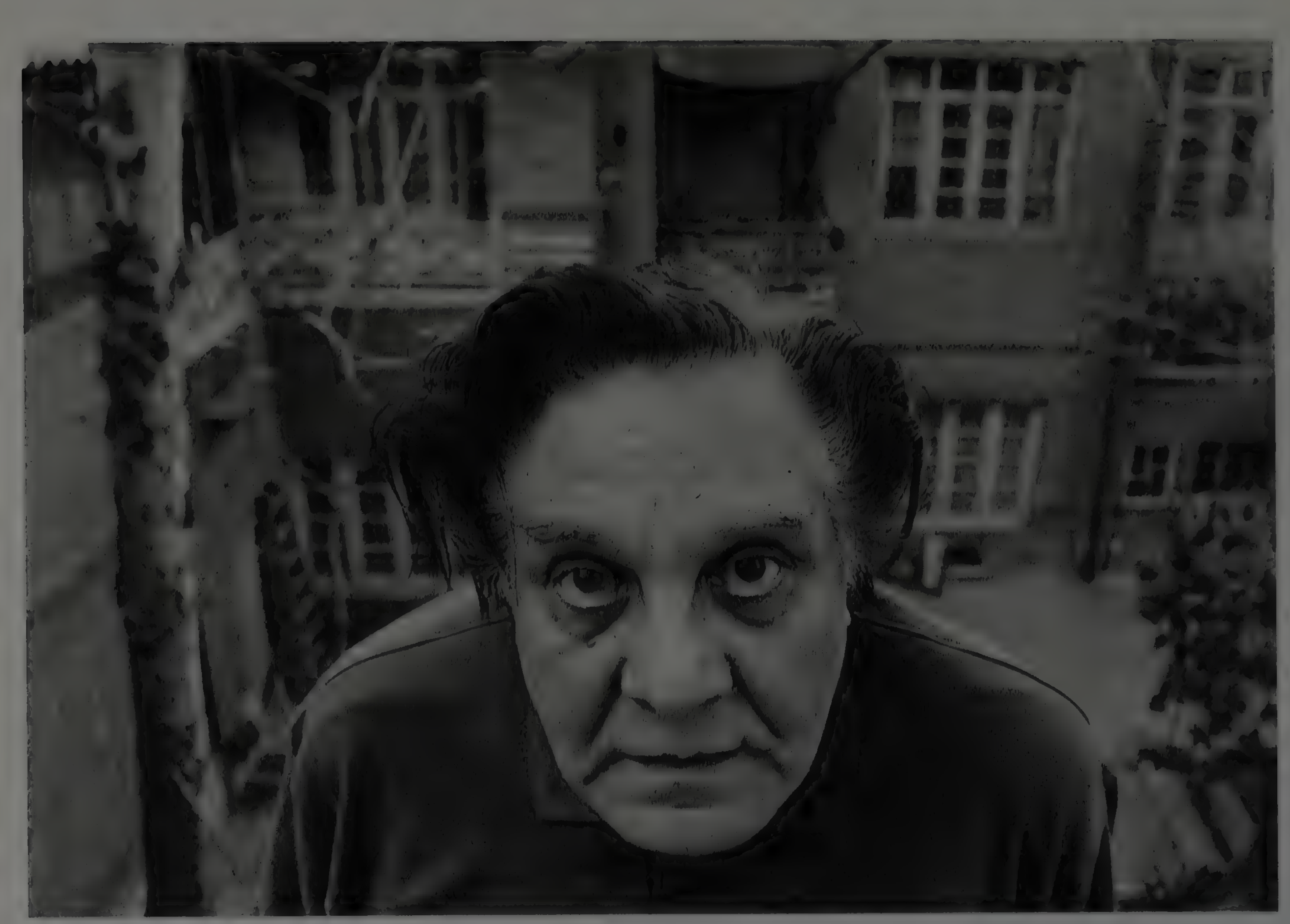

فخرالدین فخرالدینی
۱۳۱۱
عکاس

Fakhroddin Fakhroddini
1932
Photographer

Fakhroddîn Fakhroddîni
1932
Photographe

ROLLEIFLEX

زازه طباطبائی
۱۳۰۹
مجسمه‌ساز، نقاش

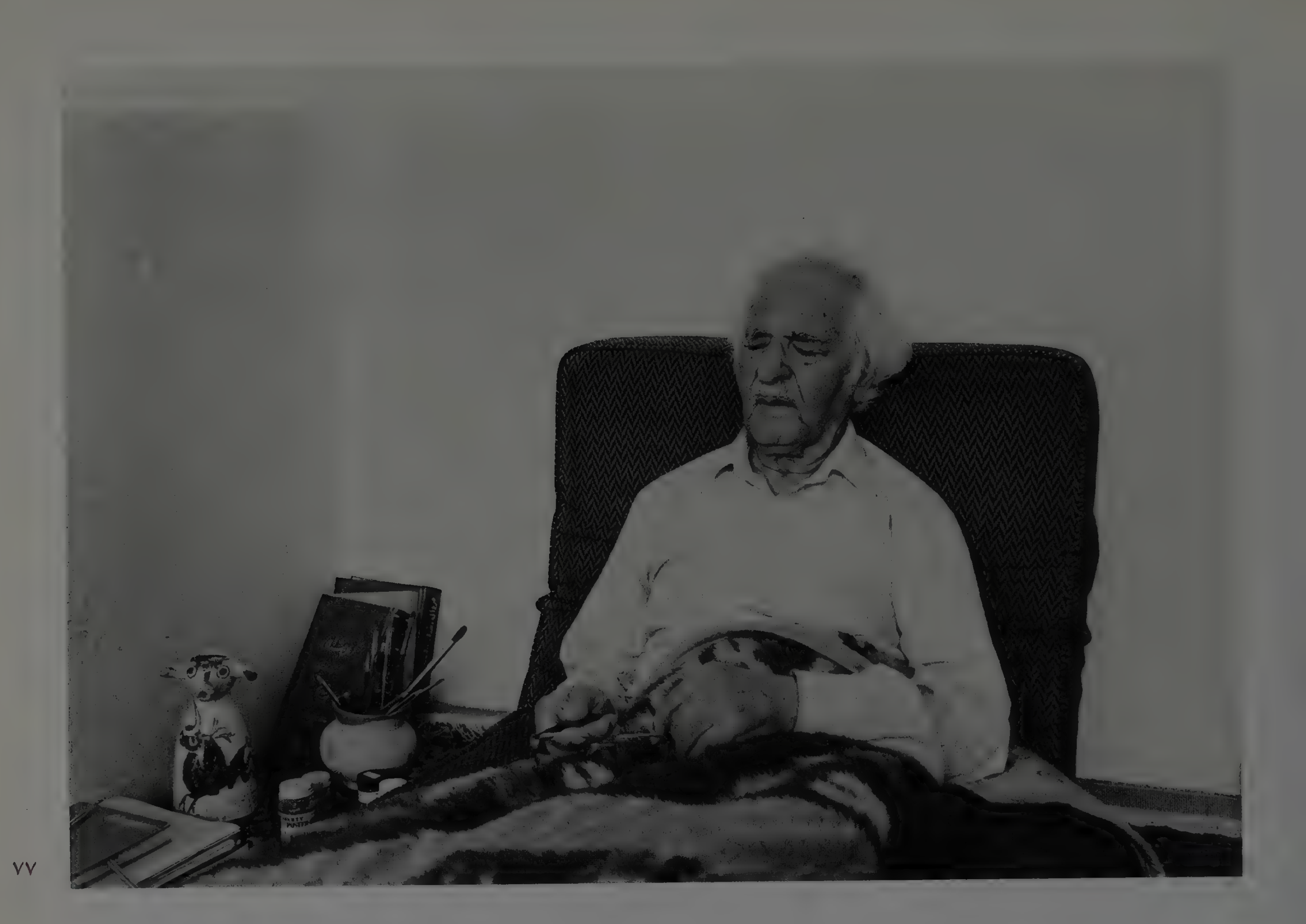
•

Zhazeh Tabatabaei
1930
Sculptor, Painter

•

Jazeh Tabatabaï
1930
Sculpteur, Peintre

علی‌اکبر صنعتی
۱۲۹۵
مجسمه‌ساز، نقاش

◆

Ali Akbar Sanati
1916
Sculptor, Painter

◆

Ali Akbar Sanati
1916
Sculpteur, Peintre

علی اکبر صادقی

۱۳۱۶

نقاش، فیلمساز (نقاشی متحرک)

•

Ali Akbar Sadeqi

1937

Painter, Film Maker (Animation)

•

Ali Akbar Sadeghi

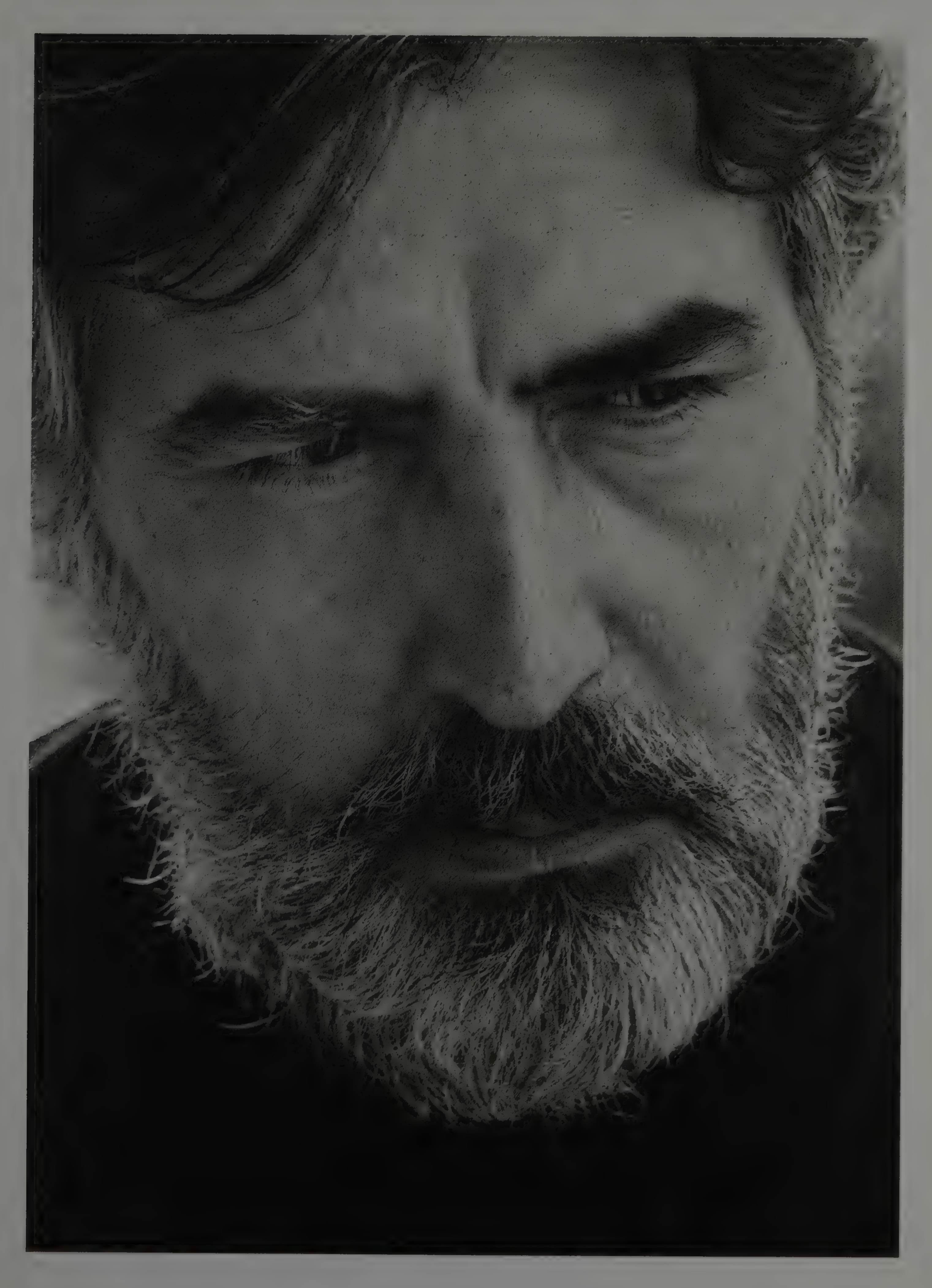
1937

Peintre, Cinéaste (Dessin Animé)

فریدون شهبازیان
۱۳۲۱
آهنگساز، رهبر ارکستر
•
Fereidoun Shahbazian
1942
Composer, Leader of Orchestra
•
Fereydoun Chahbazian
1942
Compositeur, Chef d'Orchestre

محمدرضا شفیعی کدکنی
۱۳۱۸
شاعر

•

Mohammad Reza Shafiei Kadkani
1939
Poet

•

Mohammad Reza chafiei Kadkani
1939
Poète

محمدرضا شجریان

۱۳۱۹

استاد آواز

◆

Mohammad Reza Shajarian

1940

Singer

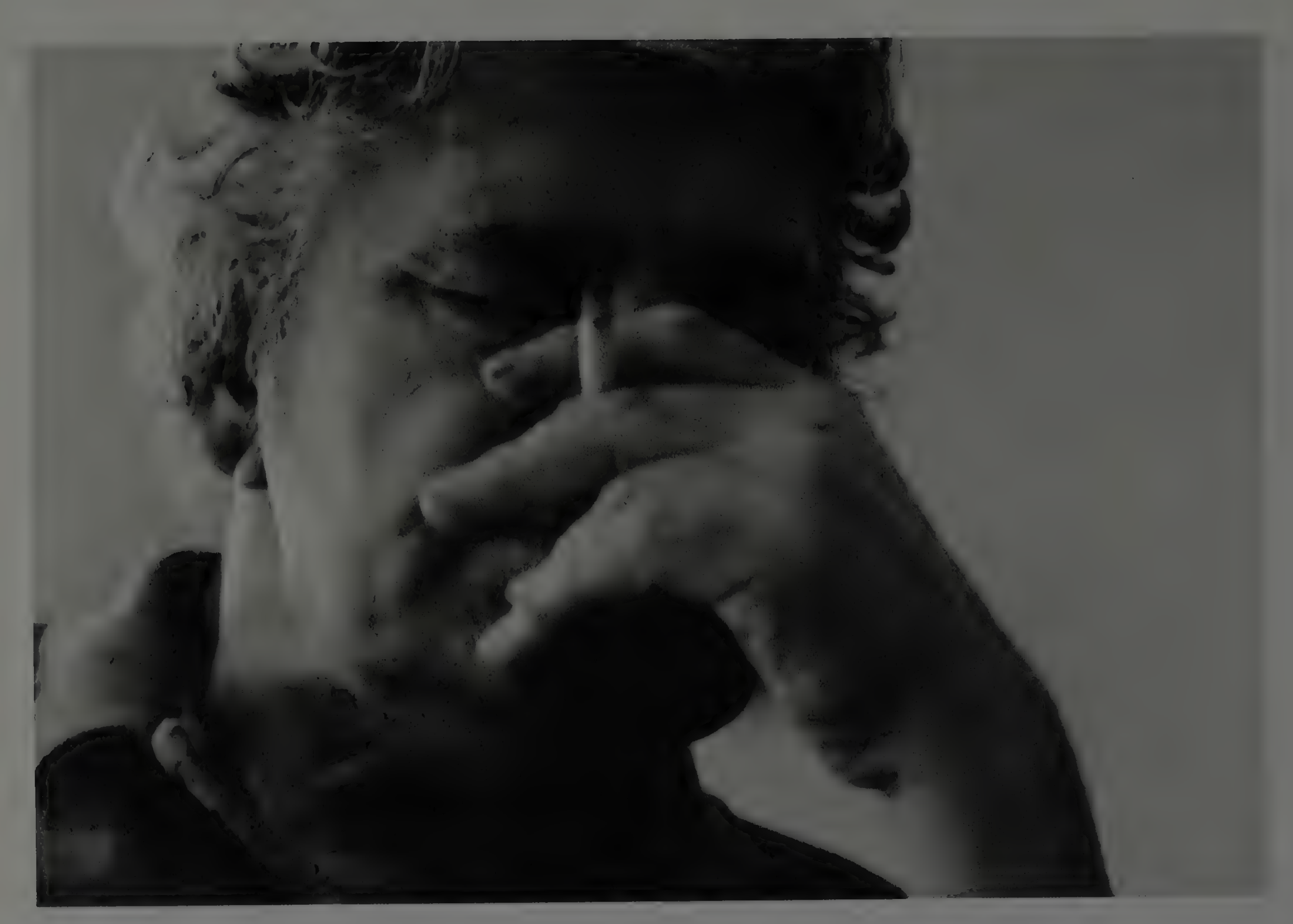
◆

Mohammad Reza Chadjarian

1940

Chanteur

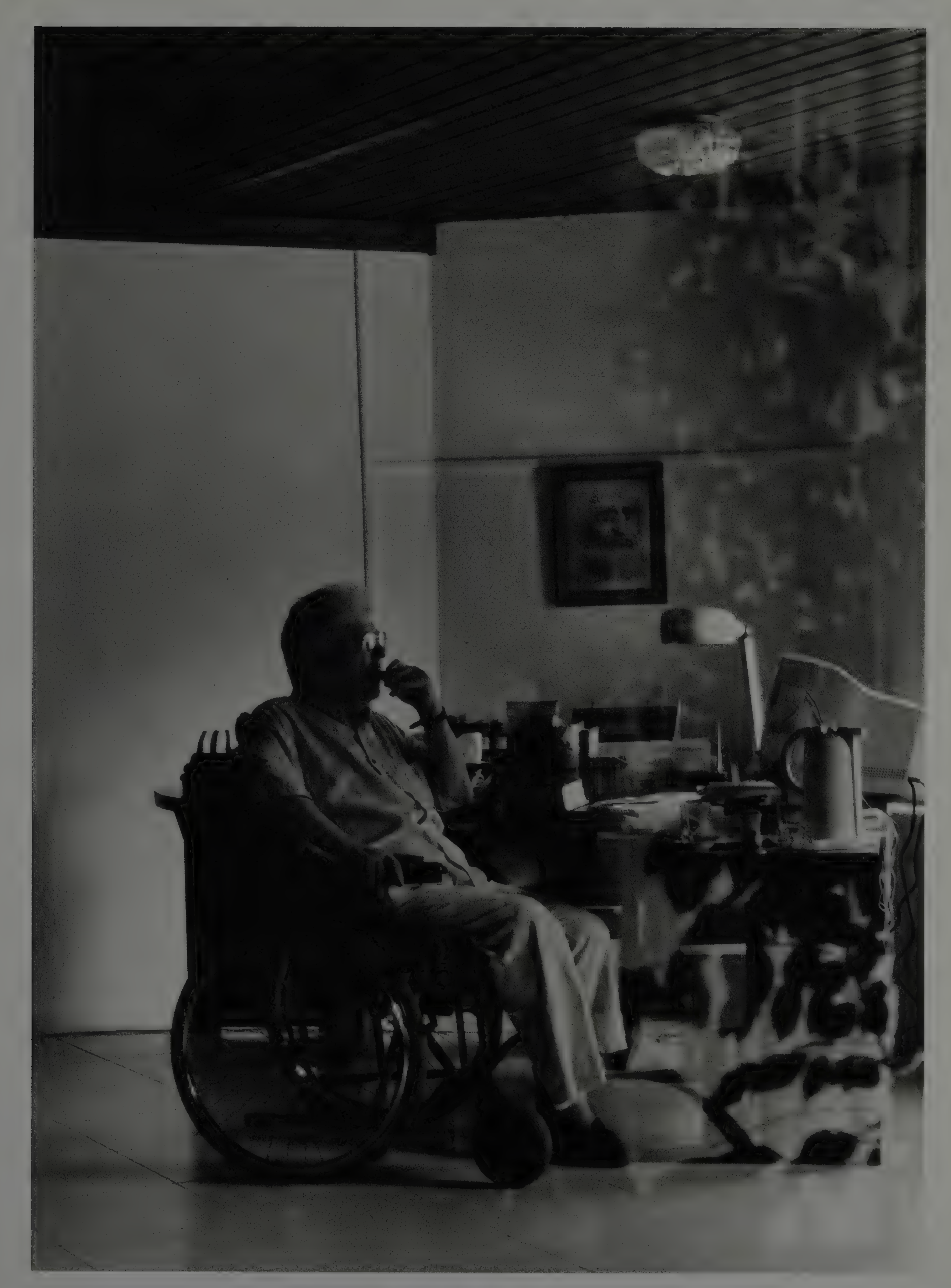
احمد شاملو
۱۳۰۴_۱۳۷۹
شاعر

◆

Ahmad Shamlou
1925-2000
Poet

◆

Ahmad Chamlou
1925-2000
Poète

گیزلا وارگا سینایی
۱۳۲۳
نقاش
•
Gizella Varga Sinaei
1944
Painter
•
Gizella Varga Sinâï
1944
Peintre

خسرو سینایی
۱۳۱۹
کارگردان سینما

•

Khosrow Sinaei
1940
Movie Director

•

Khosrow Sinâï
1940
Cinéaste

نورالدین زرّین کلک

۱۳۱۶

فیلمساز (نقاشی متحرک)، نقاش

◆

Nouroddin Zarrin Kelk

1937

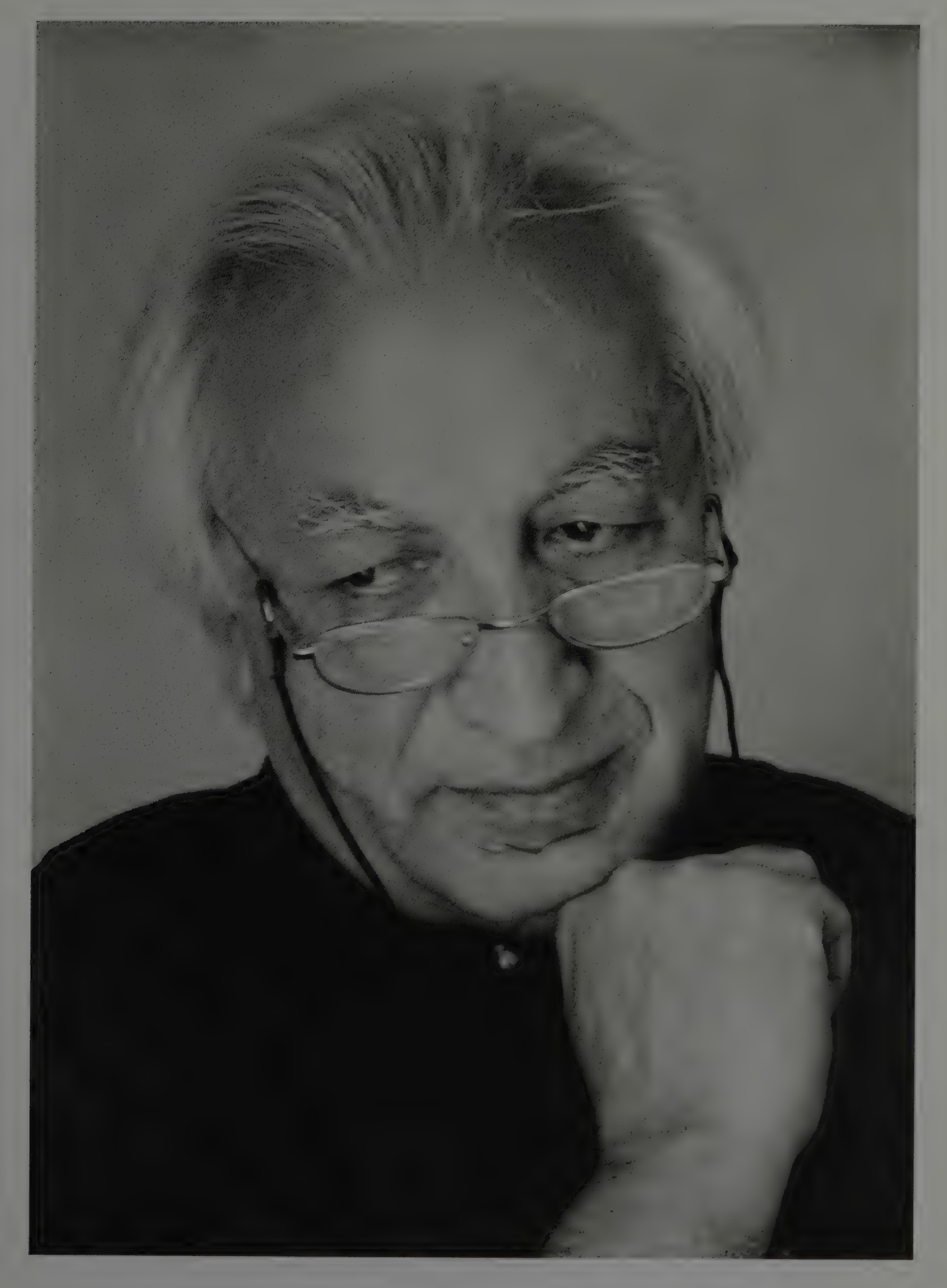
Film Maker (Animation), Painter

◆

Nouroddin Zarrin Kelk

1937

Cinéaste (Dessin Animé), Peintre

محمد جلیل رسولی
۱۳۲۶
خطّاط، نقاش

◆

Mohammad Jalil Rasouli
1947
Calligrapher, Painter

◆

Mohammad Jalil Rassouli
1947
Calligraphe, Peintre

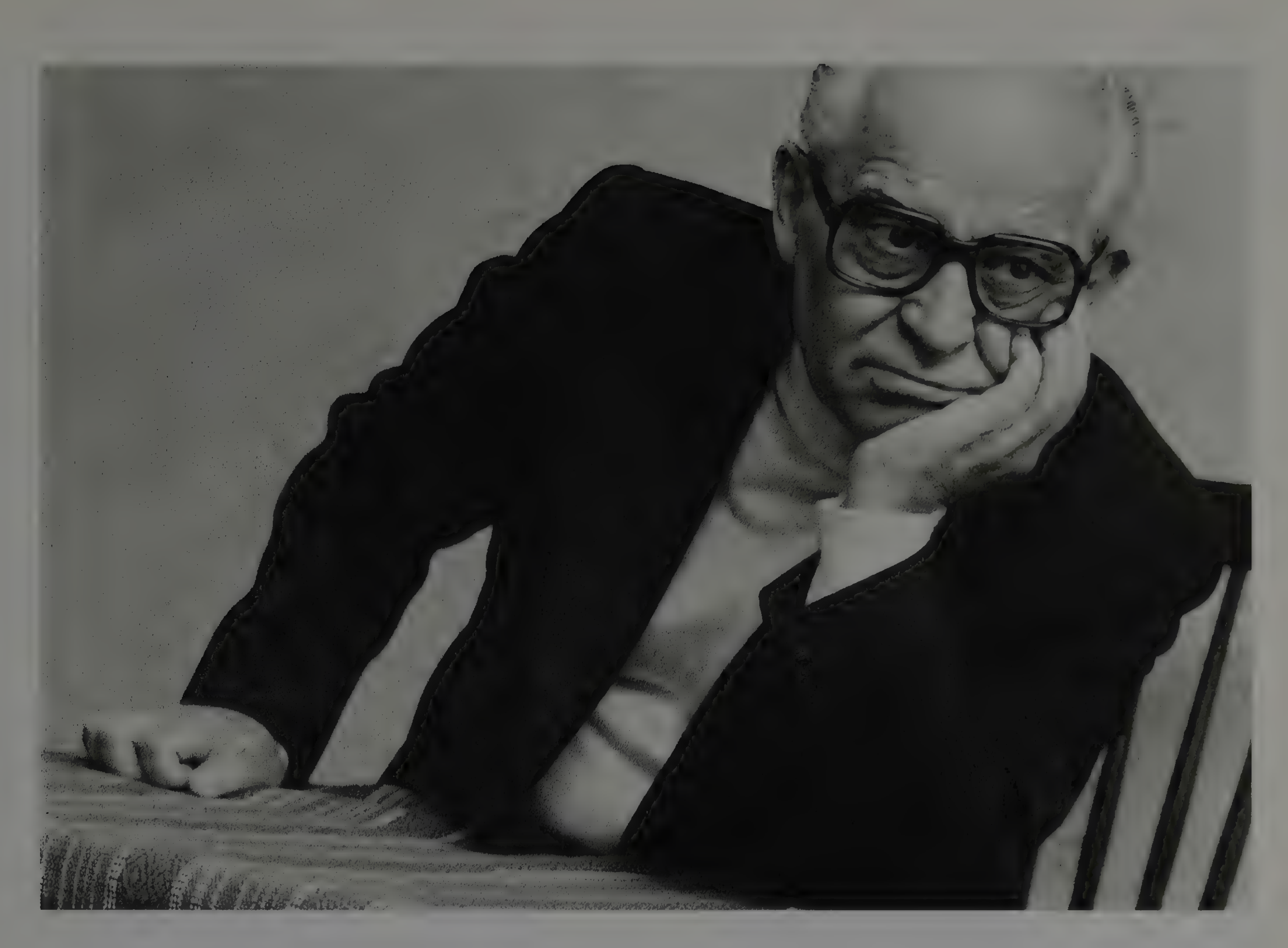
حسین دهلوی
۱۳۰۶
آهنگساز، رهبر ارکستر

◆

Hossein Dehlavi
1927
Composer, Leader of Orchestra

◆

Hossein Dehlavi
1927
Compositeur, Chef d'Orchestre

محسن دولّو
۱۳۷۶-؟
کاریکاتوریست

Mohsen Davallu
?-1997
Caricaturist

Mohsen Davallou
?-1997
Caricaturiste

محمود دولت‌آبادی

۱۳۱۹

داستان‌نویس

◆

Mahmoud Dowlatabadi

1940

Novelist

◆

Mahmoud Dowlatâbâdi

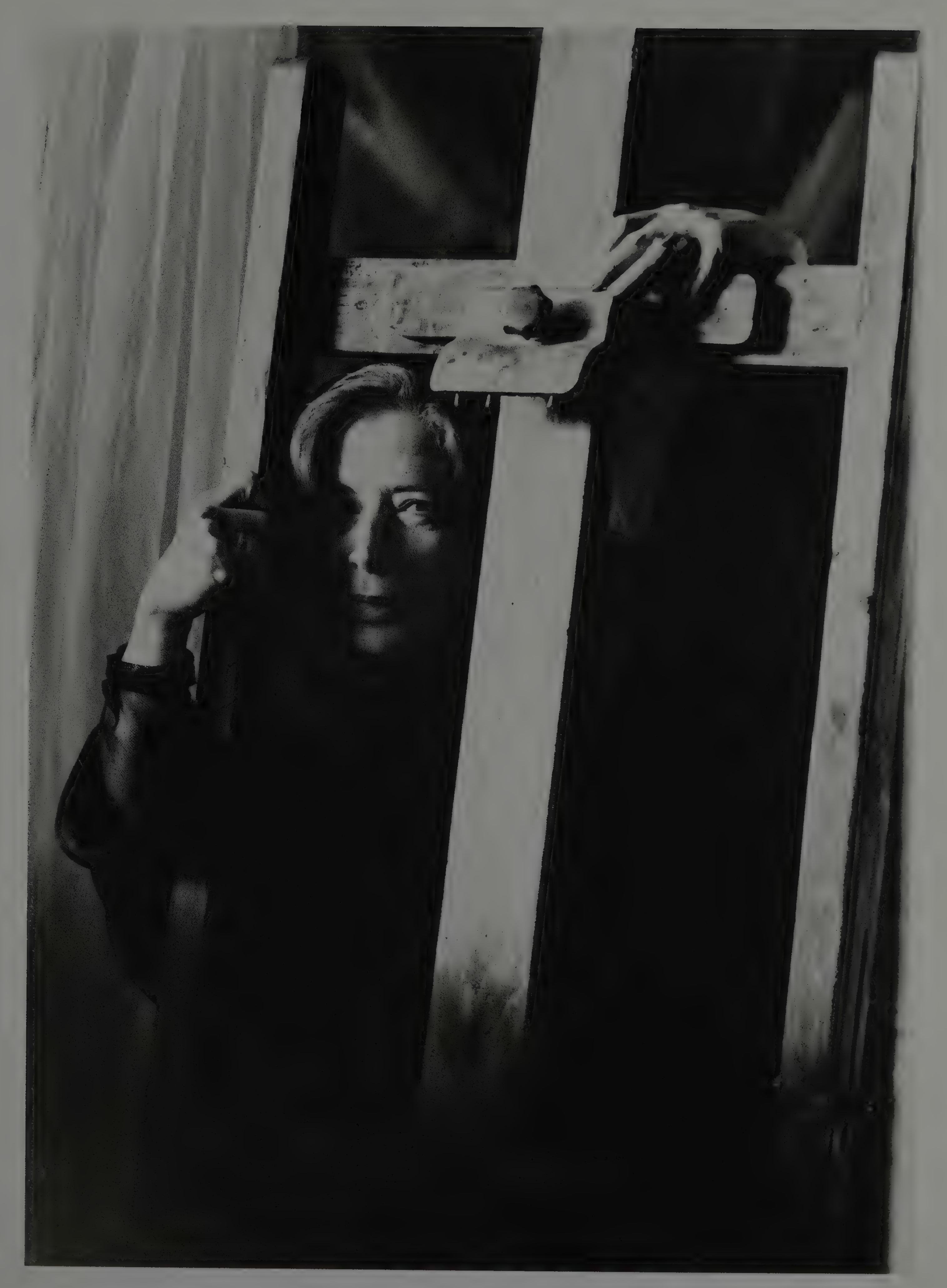
1940

Romancier

ایران درّودی
۱۳۱۵
نقاش
•
Iran Darroudi
1936
Painter
•
Iran Darroudi
1936
Peintre

سیمین دانشور

۱۳۰۰

داستان‌نویس

◆

Simin Daneshvar

1921

Novelist

◆

Simine Danechvar

1921

Romancière

کیخسرو خروش
۱۳۲۰
خطاط، نقاش

◆

Keykhosrow Khoroush
1941
Calligrapher, Painter

◆

Keykhosrow Khorouch
1941
Calligraphe, Peintre

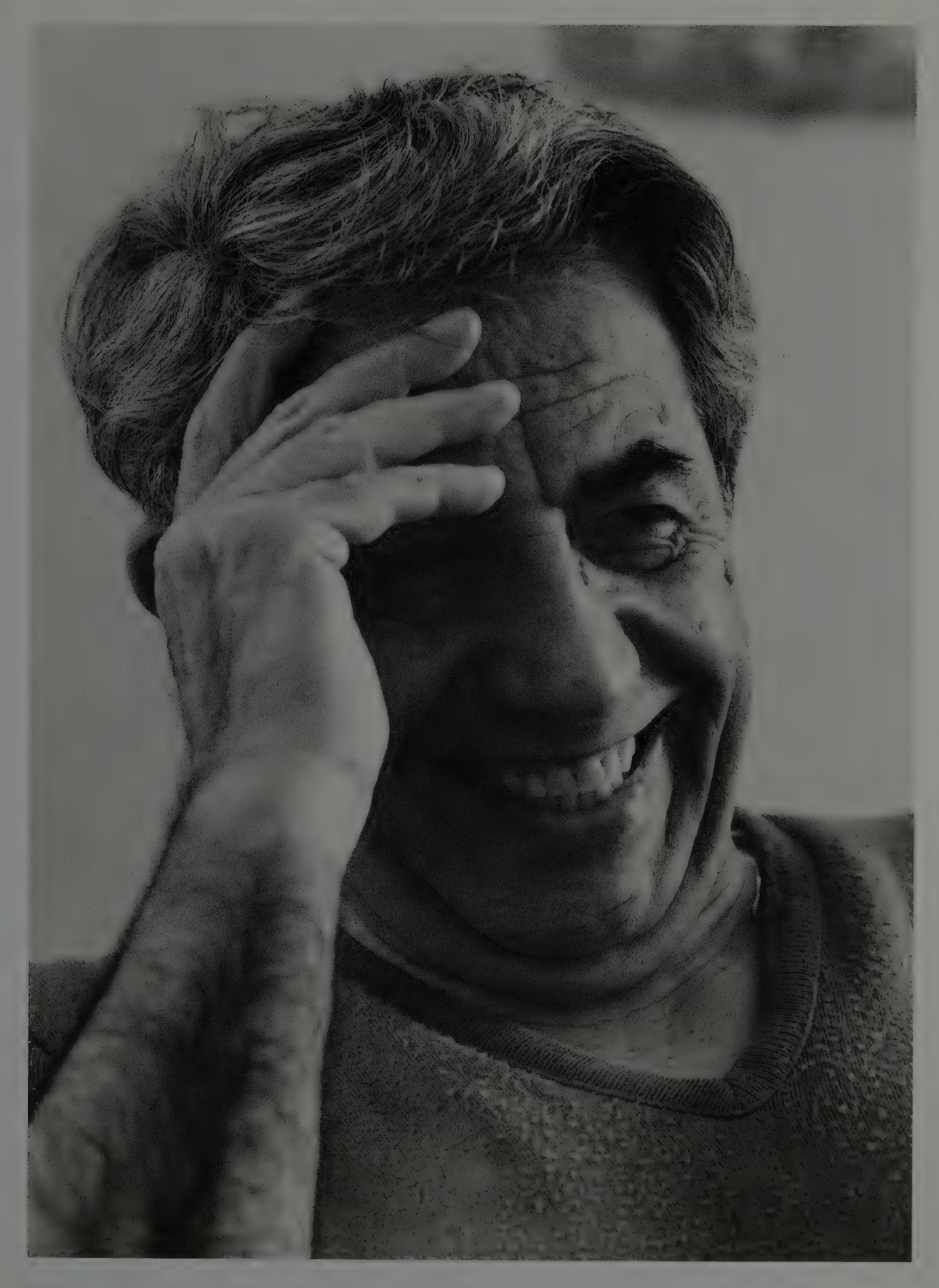
عباس جوانمرد
۱۳۰۸
کارگردان و بازیگر تئاتر

◆

Abbas Javanmard
1929
Theater Actor & Director

◆

Abbas Javanmard
1929
Acteur et Metteur en Scène

علی تجویدی

۱۲۹۸

موسیقیدان، آهنگساز

•

Ali Tajvidi

1919

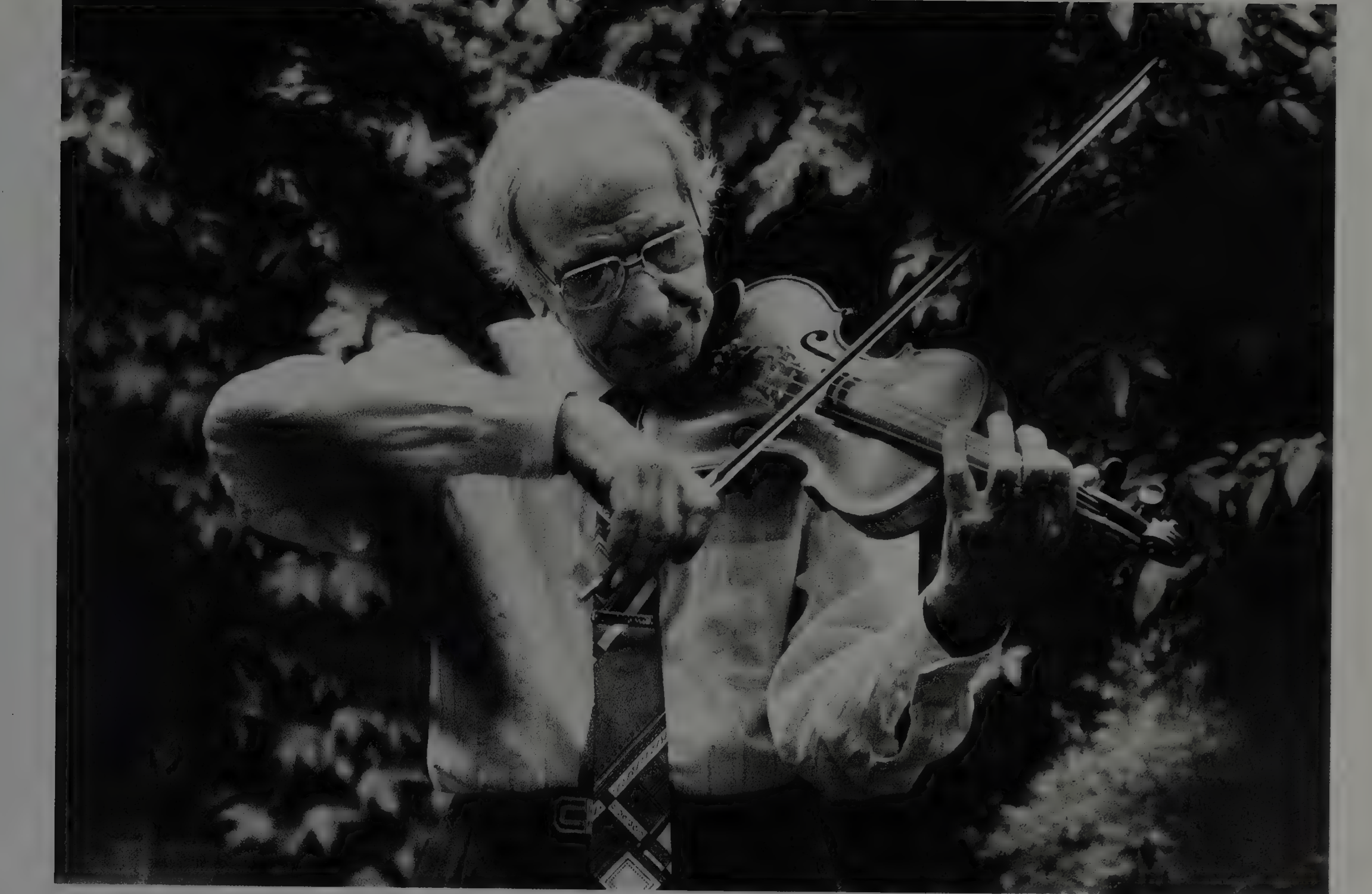
Musician, Composer

•

Ali Tajvidi

1919

Musicien, Compositeur

بهرام بیضایی

۱۳۱۷

کارگردان سینما و تئاتر

◆

Bahram Beizaei

1938

Movie & Theater Director

◆

Bahram Beyzâï

1938

Cinéaste et Metteur en Scène

بابک بیات
۱۳۲۵
آهنگساز

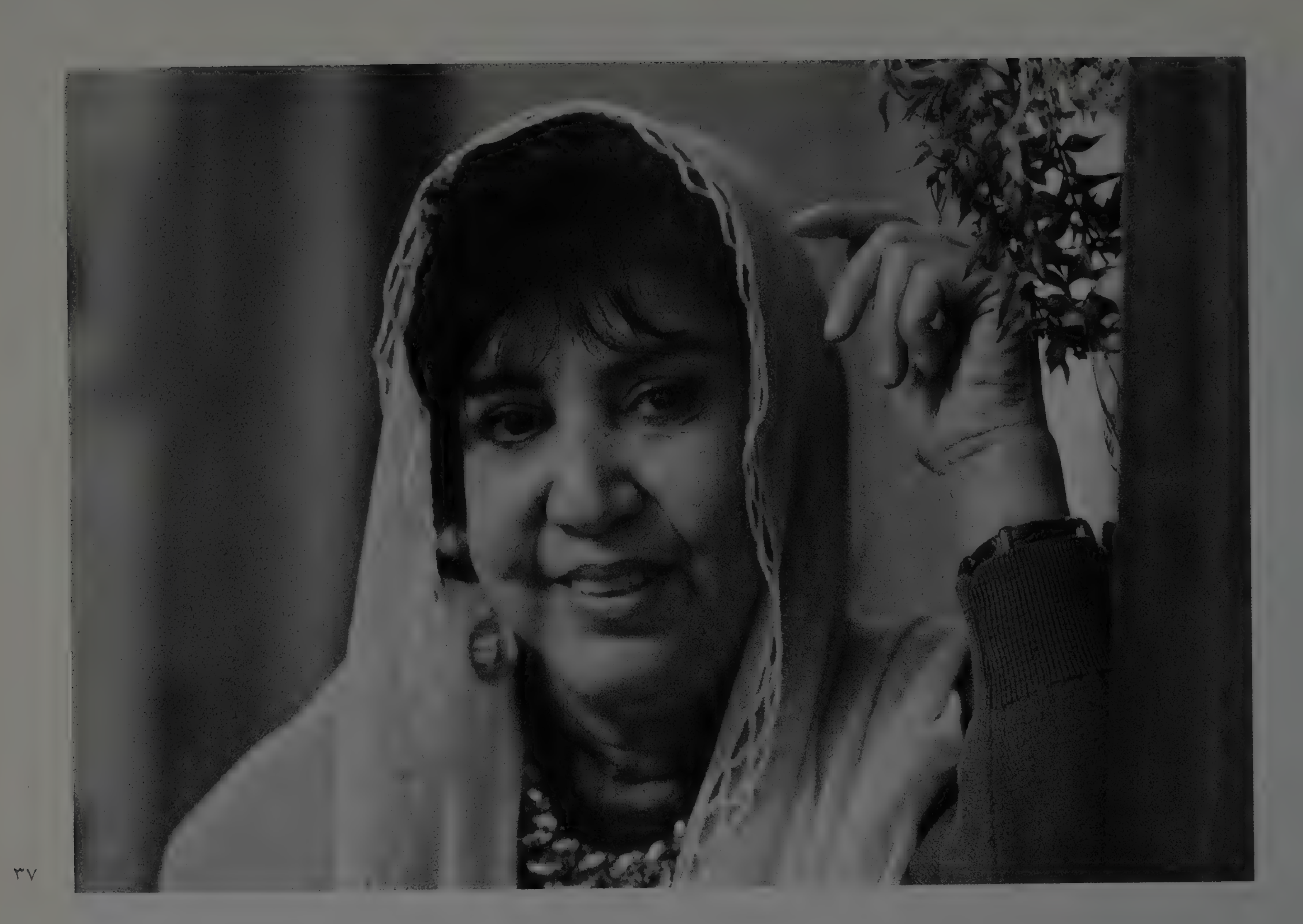
•

Babak Bayat
1946
Composer

•

Babak Bayat
1946
Compositeur

سیمین بهبهانی
۱۳۰۶
شاعر

◆

Simin Behbahani
1927
Poet

◆

Simine Behbahani
1927
poète

مجید انتظامی
۱۳۲۶
آهنگساز

◆

Majid Entezami
1947
Composer

◆

Majid Entezami
1947
Compositeur

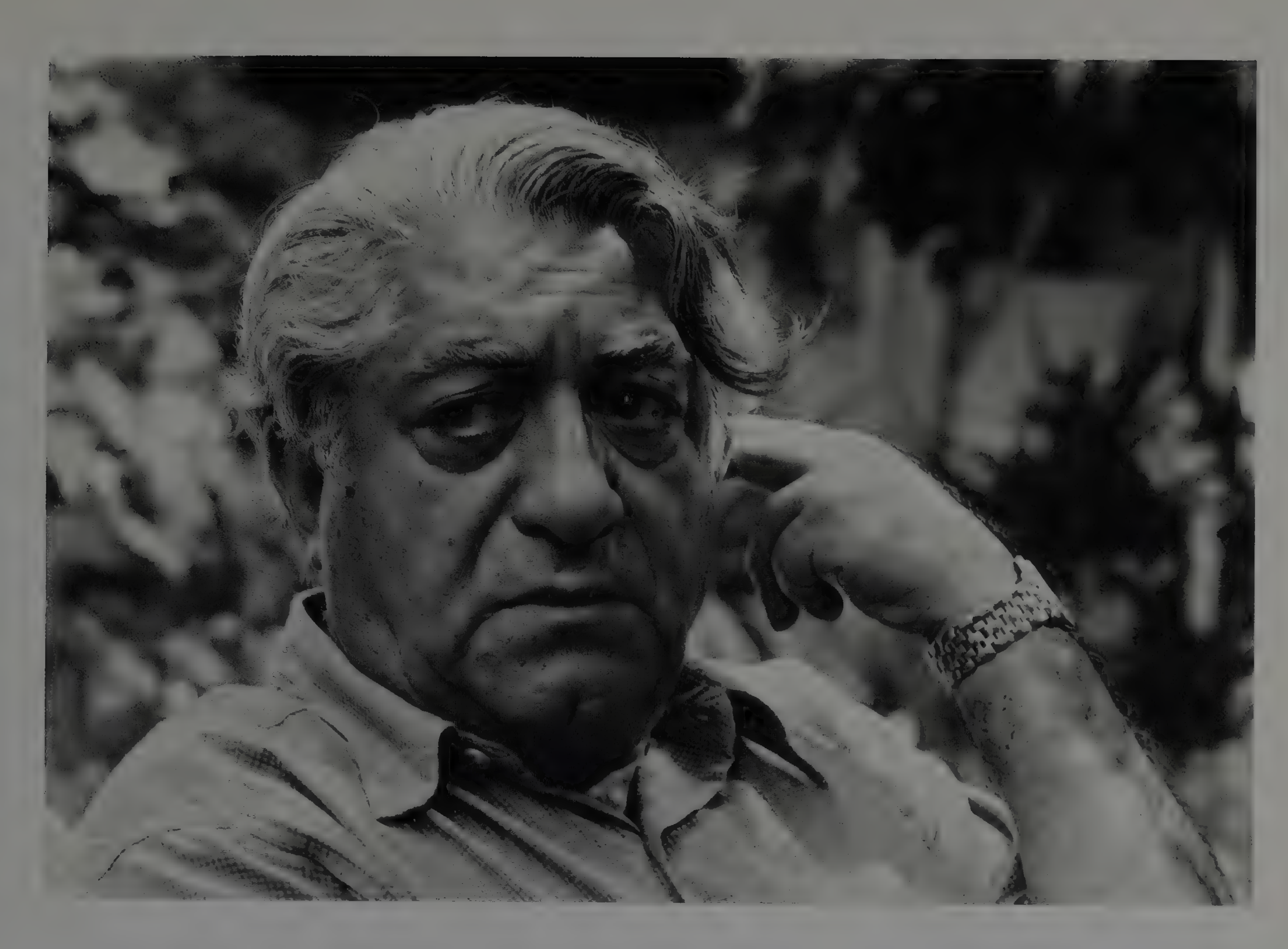
عزت‌الله انتظامی
۱۳۰۳
بازیگر سینما و تئاتر

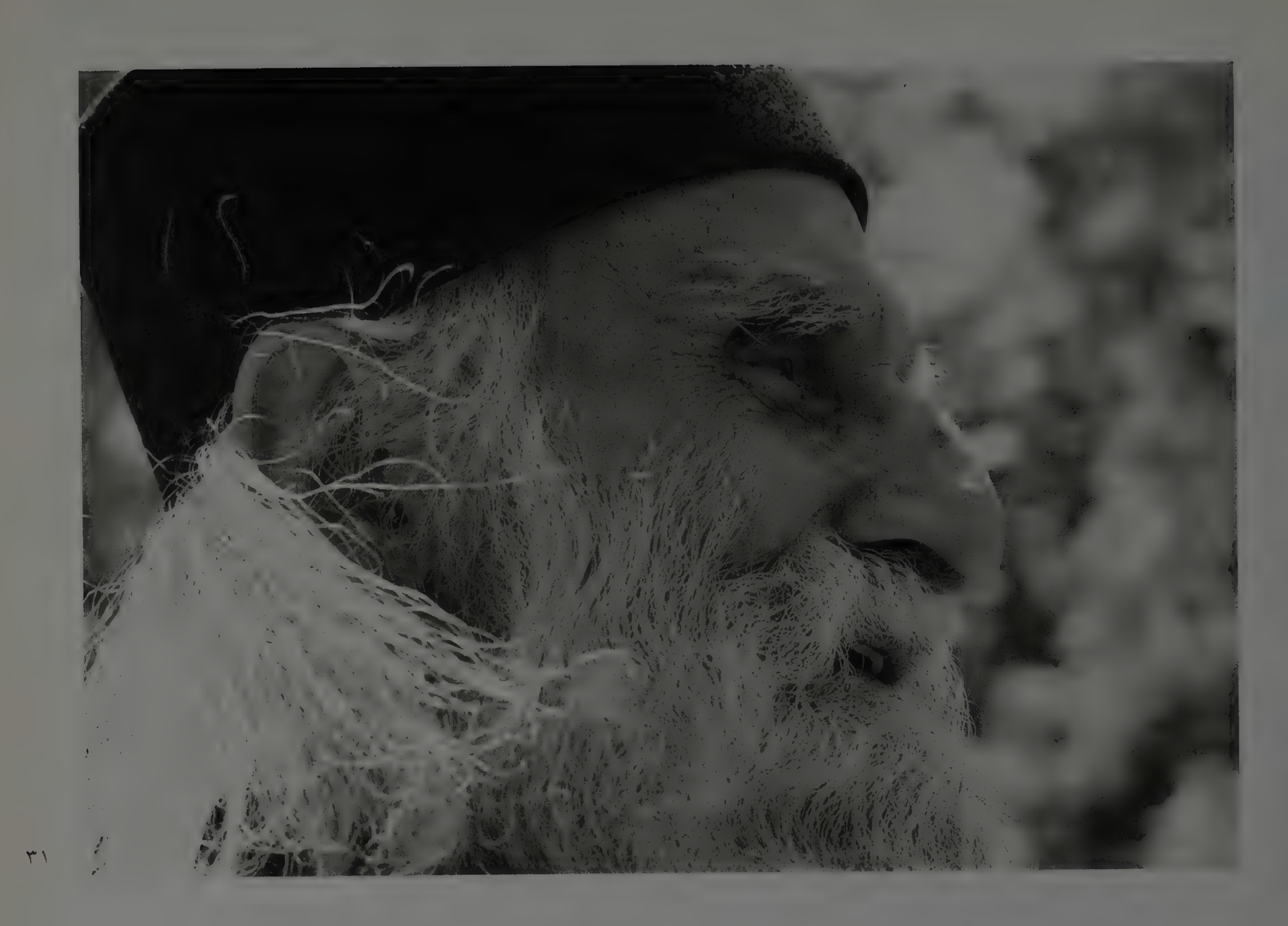
•

Ezzatollah Entezami
1924
Movie & Theater Actor

•

Ezzatollah Entezami
1924
Acteur

جمشید امینی
۱۲۸۲-۱۳۷۷
طراح قالی

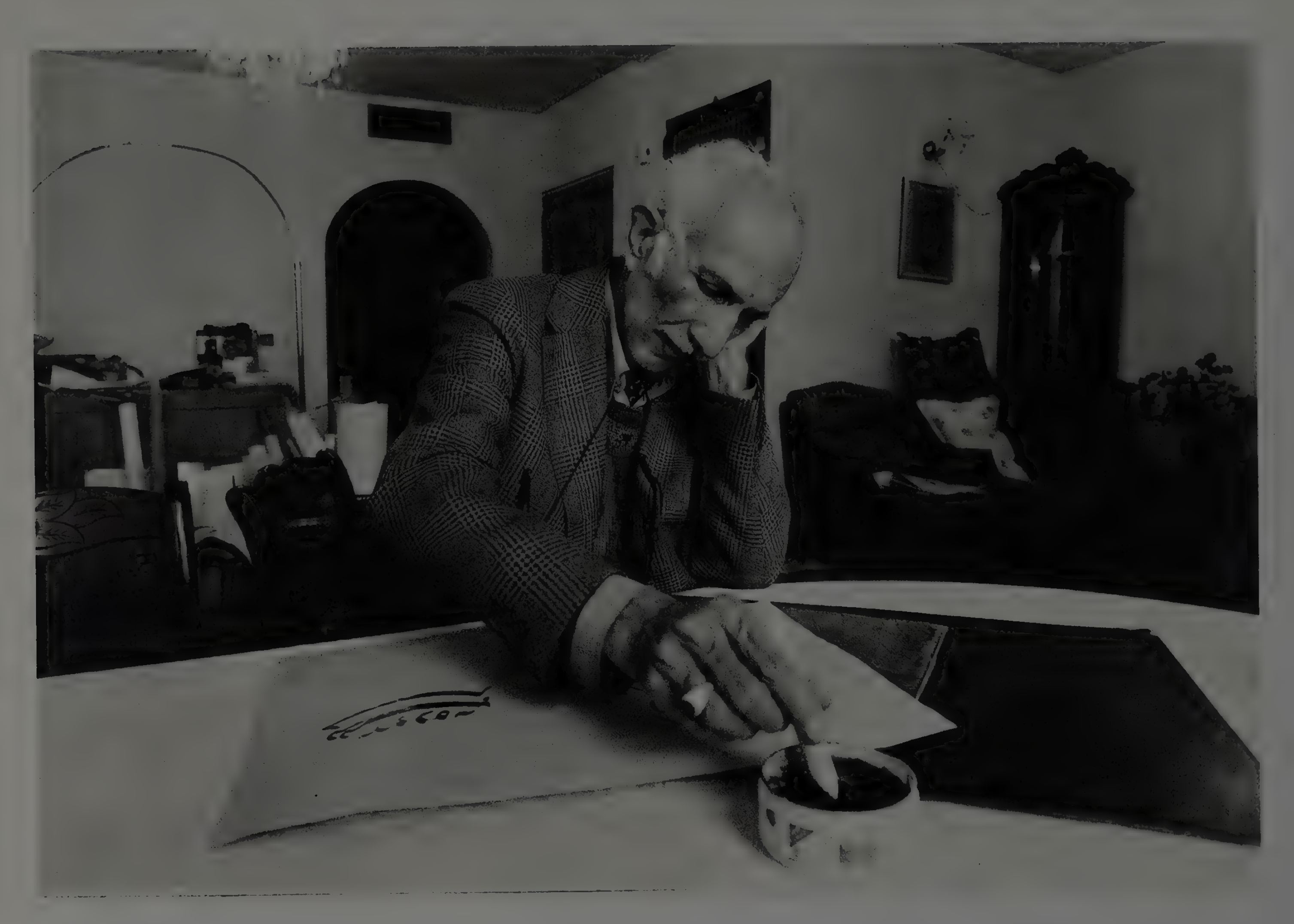
•

Jamshid Amini
1903-1998
Carpet Designer

•

Jamchid Amini
1903-1998
Dessinateur Tapissier

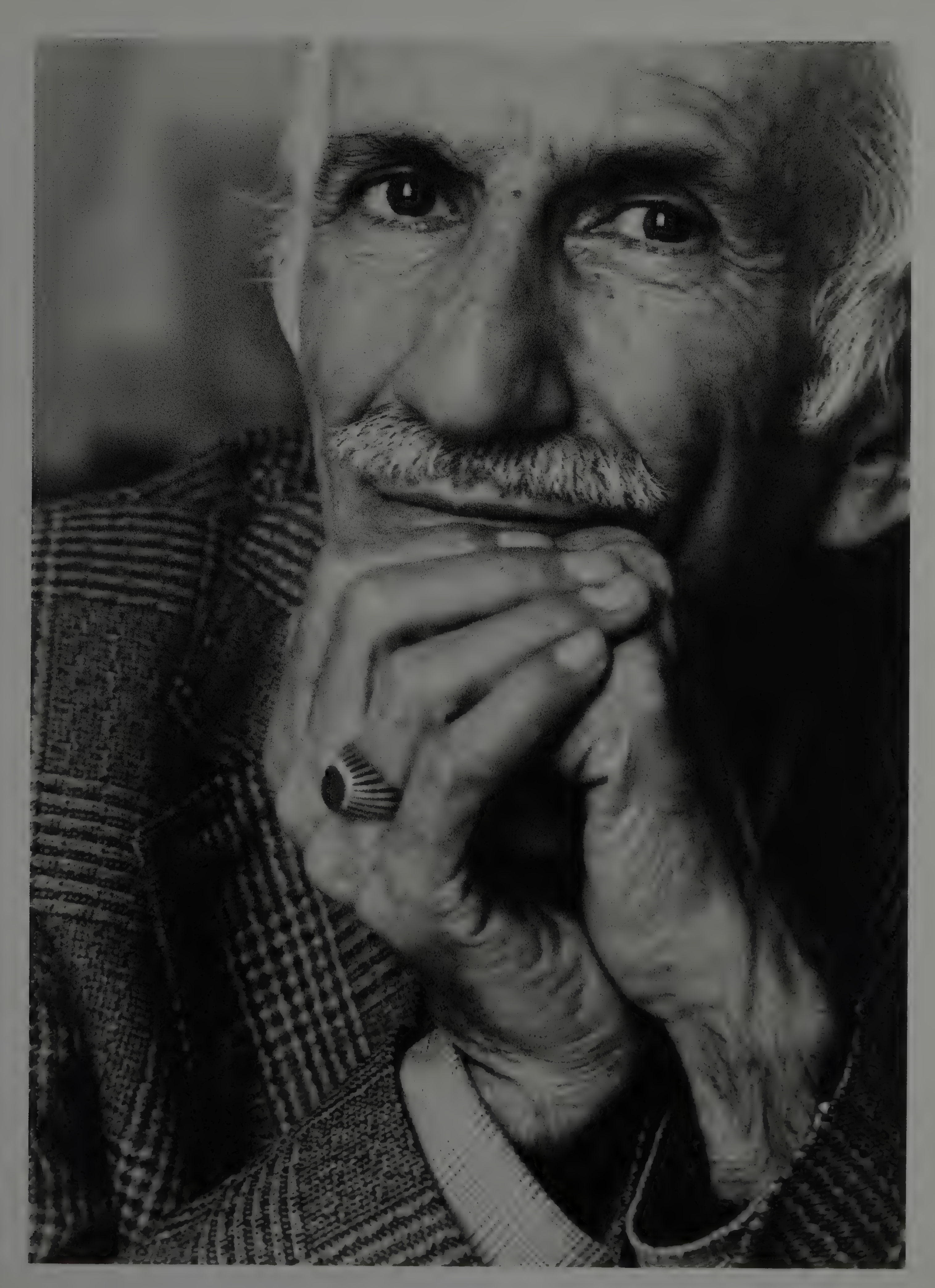
غلامحسین امیرخانی
۱۳۱۸
خطّاط

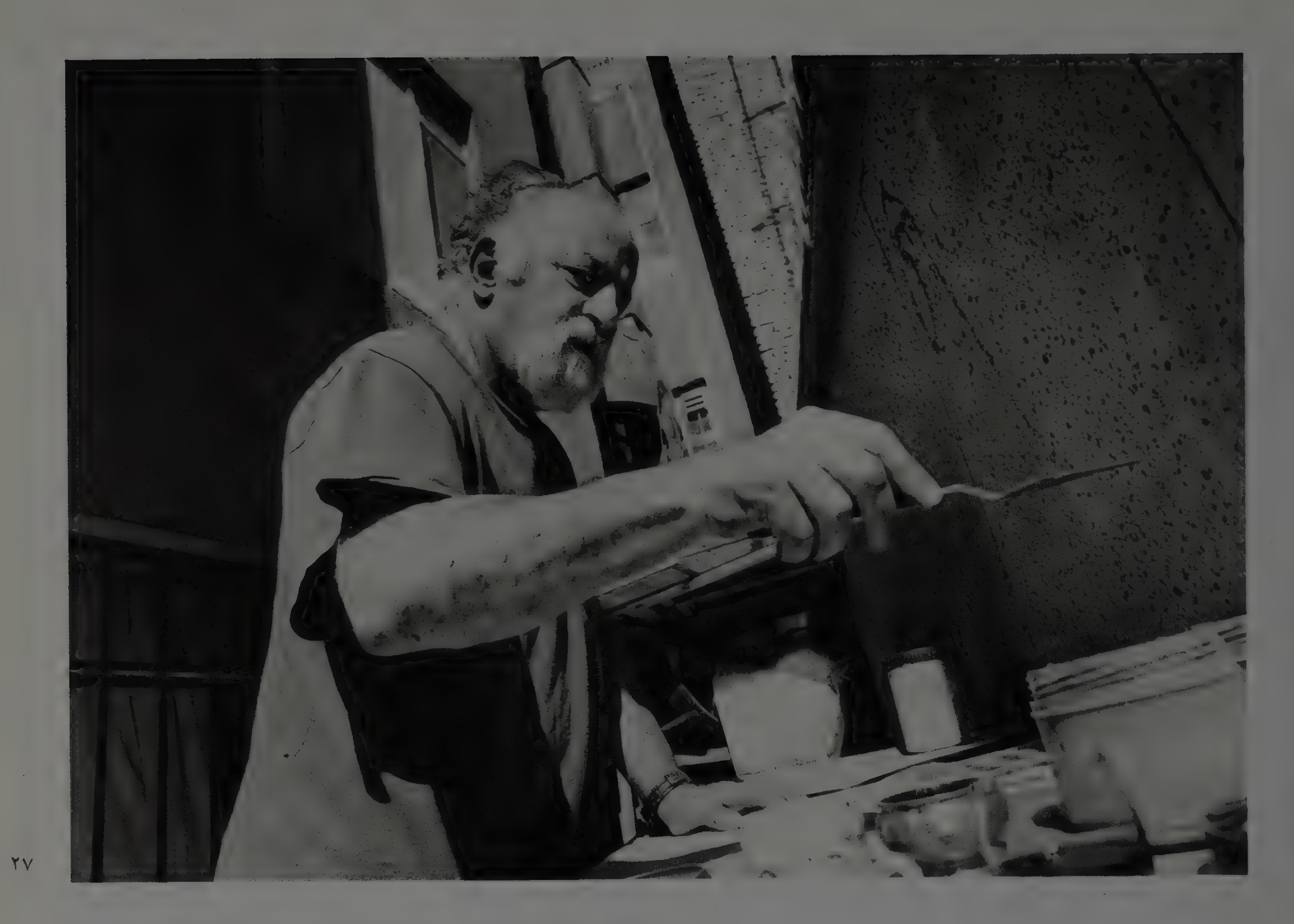
◆

Gholamhossein Amirkhani
1939
Calligrapher

◆

Gholamhossein Amirkhâni
1939
Calligraphe

هانیبال الخاص
۱۳۰۹
نقاش

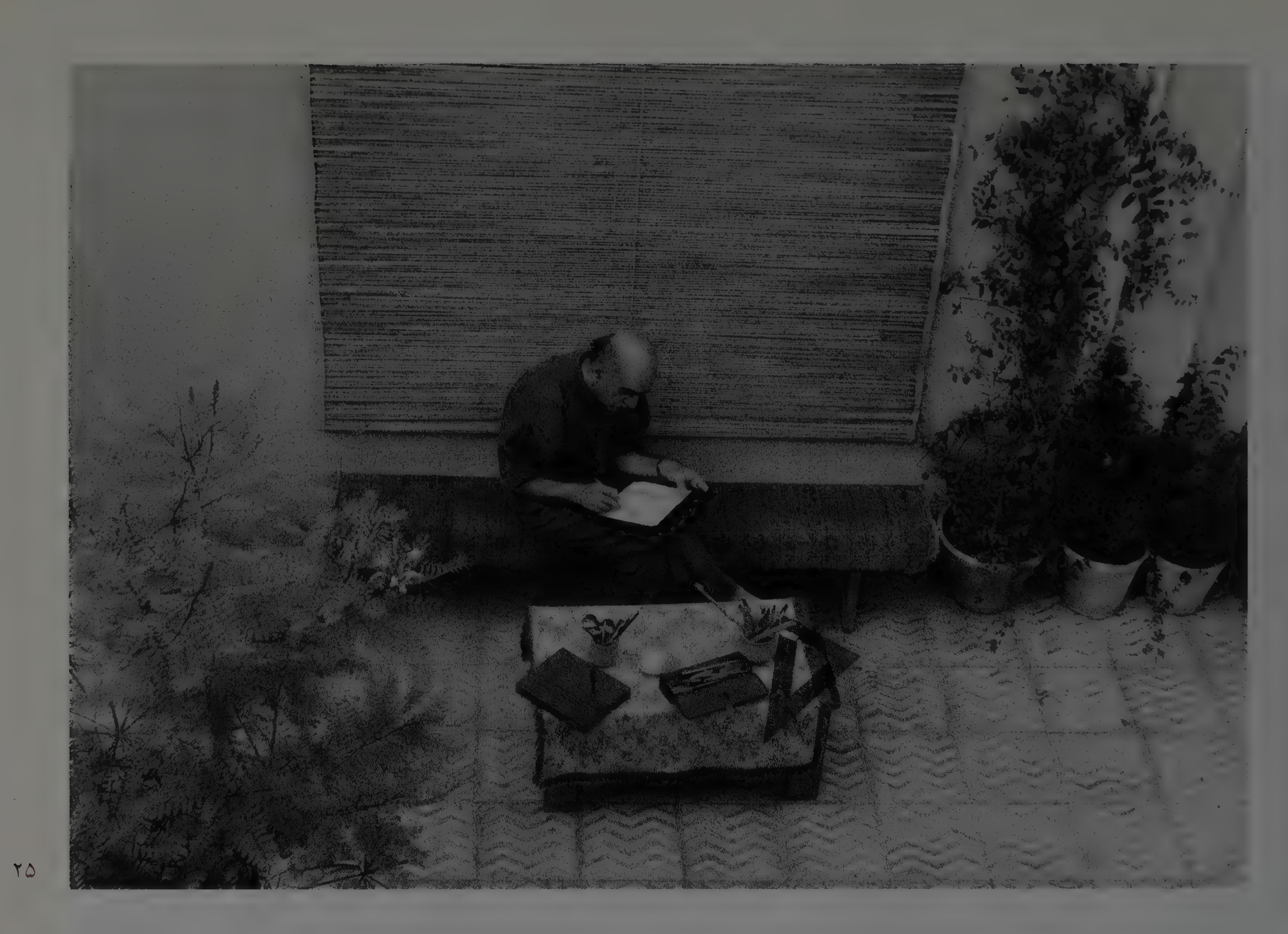
•

Hanibal Alkhas
1930
Painter

•

Hannibal Alkhass
1930
Peintre

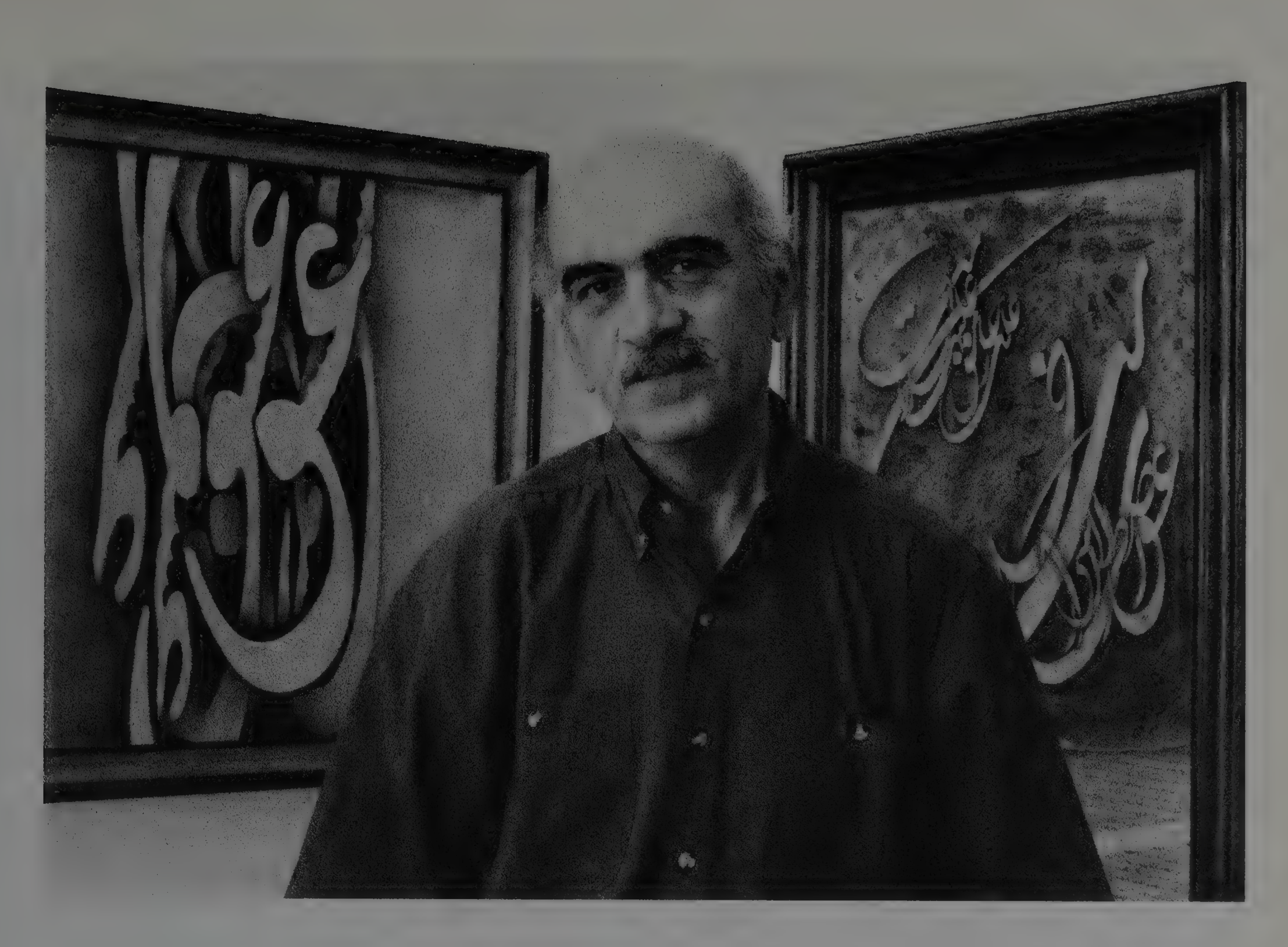
نصرالله افجه‌ایی
۱۳۱۲
خطّاط، نقاش

◆

Nasrollah Afjehei
1933
Calligrapher, Painter

◆

Nasrollah Afdjaï
1933
Calligraphe, Peintre

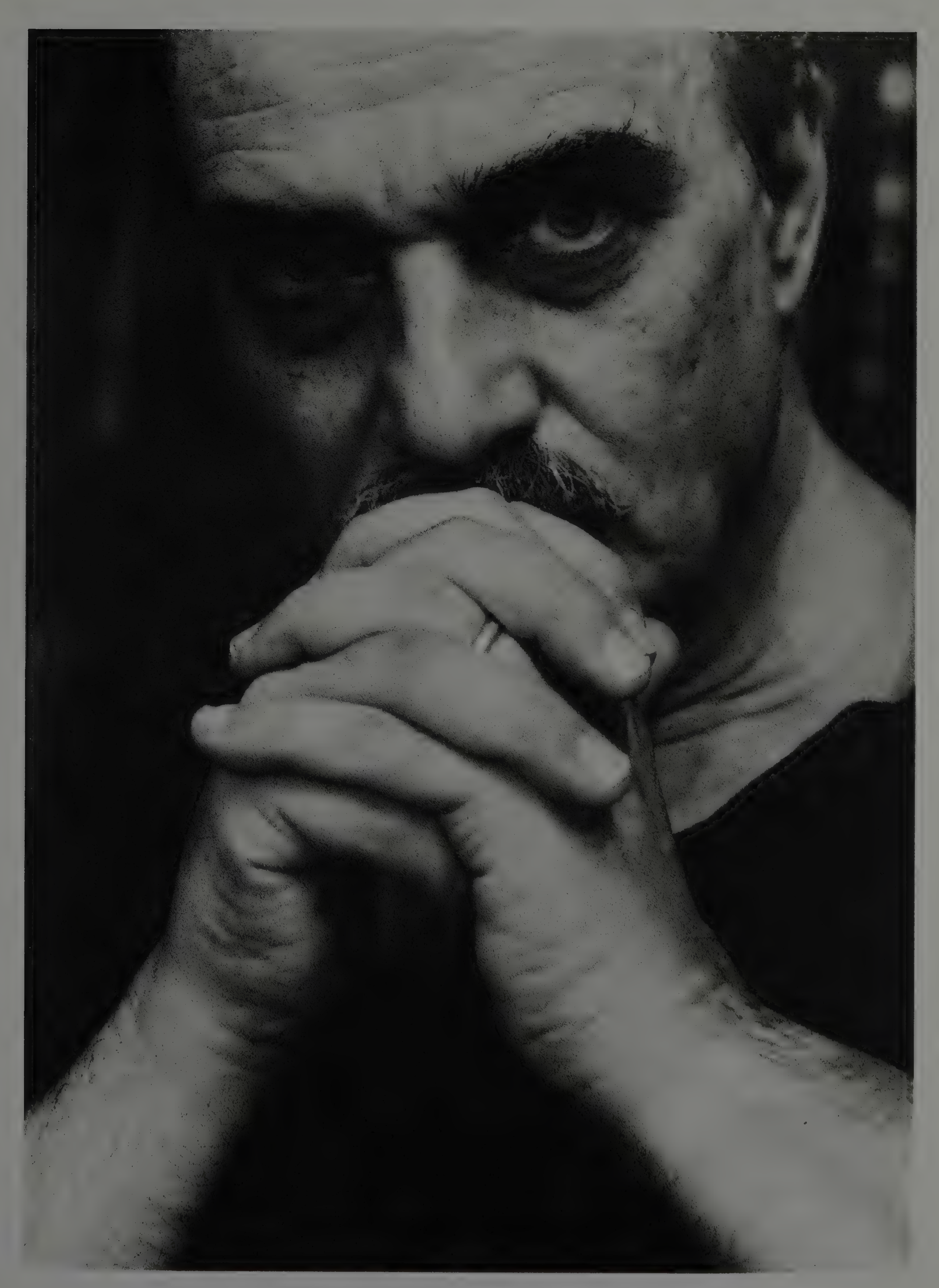
آیدین آغداشلو
۱۳۱۹
نقاش، طراح گرافیک

◆

Aydin Aghdashlou
1940
Painter, Graphic Designer

◆

Aydîn Aghdachlou
1940
Peintre, Graphiste

پروانه اعتمادی
۱۳۲۶
نقاش

◆

Parvaneh Etemadi
1947
Painter

◆

Parvaneh Etemadi
1947
Peintre

فرح اصولی
۱۳۳۲
نقاش

•

Farah Osouli

1953

Painter

•

Farah Ossouli

1953

Peintre

سیّد محمد احصایی

۱۳۱۸

خطاط، طراح گرافیک

•

Seyed Mohammad Ehsaei

1939

Calligrapher, Graphic Designer

•

Seyed Mohammad Ehsâï

1939

Calligraphe, Graphiste

فهرست چهره‌ها

پشت آن میز شلوغ، چه خوب می‌شود شریک شد. از پشت پنجره داریم دزدکی آدمی را تماشا می‌کنیم که حوصله و پروای حضور هیچ غریبه‌ای را ندارد. کوهی است نشسته بر صندلی چرخ‌دار. اطاق بهرام بیضایی را دوست دارم که تمیز و چیده و مرتب است. مثل خودش مرتب است و ساده و جایزه‌هایش را چیده است بالای کتابخانه‌اش. یا آن عکس عزت‌الله انتظامی که چه راحت است و ملایم. روی تابی نشسته است و لابد دارد یکی از آن قصه‌های دلپذیرش را تعریف می‌کند و دیوار پشت سرش، از سایهٔ برگ‌ها مستور و منقوش شده است. انگار که توری پهن کرده‌اند. هیبت عکس استاد جمشید امینی آدم را می‌گیرد. با آن لباس و کلاه سیاه و ریش سپید، به اولیا، قرون و اعصار عتیق شباهت دارد ـ و بالای سرش چهره استادش کمال‌الملک عَلَمی برافراشته است که در رأس قله عکس، محکم و تثبیت‌شده قرار گرفته است. حالِ عکسِ استاد امیرخانی، گیرا و درست است. قلم نی‌اش دارد به دوات متصل می‌شود و دستی که زیر صورتش زده است، جوری از بی‌حوصلگی و بی‌اعتنایی را منتقل می‌کند. داریوش مهرجویی هم، خودِ خودش است؛ با دوتا عینک و سیگار و مداد ـ و مشغول و درگیر. مرتضی ممیز مهربان است و ملایم، با قفسه پشت سرش که پر است از همه چیز و همین قفسه می‌تواند تا سه متر دیگر ادامه داشته باشد، و مسعود معصومی که چه شوخ است و مهاجم و آسوده. معلوم است که امور دنیا را خیلی به جد نمی‌گیرد. هر دو عکس شفیعی کدکنی زیباست؛ یک جا نیم‌رخ نشسته است، با سر شانه نکرده، و اصلاً در عالمی دیگر است انگار، و در جایی دیگر، محو و ملایم، پشت پنجره ایستاده است و خیره مانده به باغی که ما نمی‌بینیم. عکس هوشنگ گلشیری فضای فوق‌العاده‌ای دارد؛ نویسنده‌ای، که نه کاغذی دور و برش هست و نه قلمی، تنها نشسته است توی اتاقی درندشت و دستش را قفل کرده است پشت سرش و انگار دارد فکر می‌کند، چه بنویسد یا چه ننویسد. عکس‌هایی را هم که حالی از مزاح و طنز دارند دوست دارم. خسرو سینایی که دارد آکاردئون می‌زند فخرالدینی عکاس که دارد تار می‌زند. خانم فرح اصولی برگشته است به درون نقش‌مایه‌های مینیاتورهای قدیمی، پروانه‌خانم اعتمادی که دارد در دریای کولاژهایش شنا می‌کند. عکس‌هایی هم هستند نافذ و تکان‌دهنده، صورت همیشه زیبای فریدون مشیری را بر نمی‌تابم که چنین تکیده شده باشد، یا صورت عجیب ژازه طباطبایی که از میان آن پس‌زمینه خانه قدیمیِ ظاهراً متروک، به دوربین خیره شده است و به صورتکی می‌ماند از صورتک‌های تئاترهای یونان باستان. نیمرخ علی کریمی، با موهای سپید و چین‌های زیر گلو، با شیارهای ممتد فراوان چهره‌ای که از گذار ایام دراز حکایت می‌کند، درباره آدمی است که دیگر معنایش را یافته است و تا دم مرگ، فرو نمی‌گذاردش و مدادش را رها نمی‌کند، و آنچه که روی کاغذ دارد نقاشی می‌کند طرح بانوی لمیده‌ای است که طناز و دلفریب بر بازویش تکیه داده است و هیچ تصویر و مفهوم و ترسی از سالخوردگی و گذشت ایام، و مرگ، در سر ندارد.

آیدین آغداشلو

پیشگفتار

کتاب «یاد و نگاه» سندی است معتبر و شایسته از چهره و حال و روزگار آدم‌های اهل فرهنگ و هنر دوران ما. عکاس جوان و با استعداد این کتاب، با درک و دریافت و مهارت کافی، و در پس فن‌شناسی دقیق و ظریفش، توانسته است عکس‌هایی به ظاهر ساده و ملایم را ـ بی ادا و اصول‌های رایج ـ ارائه کند. و این کار نه با دوز و کلک‌های فرمالیستی و دست‌انداختن مدل‌ها، که با صداقت و مهر و ارادت تمام صورت گرفته است. فن طراز اول، به جای خودنمایی و یا اشاره به «منِ» عکاس، راه داده است تا آدم‌های کوشا و کارآمدی تصویر شوند و کنار هم بیایند تا تصویری کلی از ذهن و حس و کار مردمان این پنجاه سال پدید آید. حاصل، کتابی شده است، شسته و رفته و زیبا و موثر و ماندنی. بسیاری از عکس‌های این کتاب را دوست دارم، و بعضی‌هایش را بیشتر. هدف بسیاری از عکس‌های این کتاب تنها ثبت صورت آدمهای اهل هنر و فرهنگ این سرزمین نیست. چیزی بیشتر است. نگاهی عمیق و کلی است به درون آدم‌ها، که از این درونِ پیچیده، می شود به حسی ملموس‌تر و گسترده‌تر، از روزگاری که در آن زندگی کرده‌اند و فضایی که در آن نفس کشیده‌اند رسید. مثل هر اثر هنری که باید قابلیت این طور از جز، به کل رسیدن را داشته باشد و باید بتواند لایه لایه باشد و از ثبت ساده یک صورت و یک منظره و یک قصه، بتواند به بازگویی موقعیتی وسیع‌تر و عام‌تر و ماندنی‌تر برسد؛ موقعیتی که هر دریافت‌کننده‌ای را مشترک کند با اثر، طوری که گمان کند قصهٔ اوست که دارد بازگو می‌شود. مثل حال من وقتی که شعر سعدی را می‌خوانم!
بعضی از این عکس‌ها را بسیار دوست دارم؛ عکس‌هایی که از یک ثبت دقیق و ماهرانه فنی در می گذرند و جایی مخفی و خصوصی از روح و درون آدم را نشانه می‌کنند و می‌زنند. طوری که جایش می‌ماند. عکس صورت افسرده و عمیق کیخسروخروش را دوست دارم که در تک چهره‌سازی و خوش‌نویسی کتابتِ این سرزمین نظیر ندارد. فقط گاهی وقت‌ها شک می‌کنم که آیا خودش هم به این نکته، با همین قطعیت و یقین من، واقف است؟ عکس زیبا و کاملی است که چه خوب آن نگاهِ گم را منتقل می کند. یا آن عکس محسن دولوی کاریکاتوریست که میان قاب خالی، جا خوش کرده است. جا خوش کرده است یا دارد از جفایی که بر او رفته است شکایت می کند؟ به دست دادخواهش نگاه کنید. عکس علی تجویدی را بسیار دوست دارم که دارد در آن باغچه تاریک، برای دلش ویلن می‌زند. از تنهاییِ این عکس ـ و اغلب عکس‌های دیگر ـ بدجوری دل آدم می گیرد. یا آن صورت علی‌اصغرخان گرمسیری که چه شاد و طعنه‌زن است. آدم به آن چشم‌های درشت شده در پشت عینک ذرّه‌بینی که نگاه می‌کند، از بی‌تجربگی خودش خجالت می‌کشد! صورت سیمین خانم را دوست دارم که دارد در آن آرامش و صفای محض چای می‌خورد، سرش را به طرف ما برگردانده است ـ انگار که میهمان ناخوانده‌ایم ـ و خانه‌ای را دارد نگاه می‌دارد و می‌پاید که آجرهایش را جلال، با دست خودش چیده است. یا در تنهاییِ احمد شاملو،

سخن ناشر

برای من همیشه کتاب‌هایی از این دست که بی‌شباهت به یک آلبوم عکس خانوادگی نیستند جذابیتی خاص دارد. کتاب‌هایی که با گذشت زمان ارزشی مضاعف پیدا می‌کنند. احساسی اینچنین باعث شده بود تا انگیزه چاپ کتابی همانند آنچه در پیش رو دارید مدتها در من باقی بماند، هرچند شرایط مساعد برای انجام آن کمتر مهیا می‌شد. دیدن چند عکس از مهرداد در یک بعدازظهر گرم تابستان در دفتر انتشارات که آن‌هم از سر ذوق و تفنن از چند چهره ادبی گرفته بود زمینه‌ای را فراهم کرد که این فکر جنبه عملی به خود بگیرد. نسبت به او احساس خوبی داشتم که ناشی از دیدن عکس‌ها و فیلم‌هایی است که قبلاً از او دیده بودم، با نگاهی گرم و صمیمی به زندگی. برای او گرفتن عکس‌های این کتاب دغدغه‌های خاص خود را داشت و حساسیت آن بیشتر از آن جهت است که ثبت این لحظات پس از چاپ به صورت مدرکی رسمی در کتابخانه شخصی من و شما جا خوش می‌کرد و سندی می شد ماندگار بدون هیچگونه حذف و اضافه‌ای، لذا طبیعی بود اگر بسیاری، از حضور جلوی دوربین او امتناع ورزند. اما مهرداد تجربه‌های خوبی به لحاظ ساخت فیلم‌های داستانی و مستند به دست آورده که در این مسیر برایش راهگشا بود. ارتباط عاطفی او با چهره ها که همواره یکی از مشخصه‌های کارش است به فضای عکس‌های او لطافتی خاص بخشیده. مطالعه و شناخت او از خصوصیات رفتاری این شخصیت‌ها و نوع نگاه آنان به زندگی آنچنان است که گویی مدتهای مدید با آنان زندگی کرده. او انگیزه‌های بالایی برای انجام کار داشت لذا کافی نبودن نور آتلیه محمد احصایی و یا زمان محدودی که آیدین آغداشلو به جهت مشغله کاری برایش در نظر گرفته بود و مواردی از این قبیل هیچکدام از گرمی عکس‌های او کم نکرده است. او مطمئناً قدر لحظاتی را که در کنار این عزیزان گذرانده به خوبی می‌داند، فرصتی که دیگر هیچگاه عزیزانی از دست رفته چون علی کریمی، دولّو، امینی، گلشیری و شاملو برایش فراهم نخواهند کرد و او چه متواضعانه این لحظات را که زمان آن به فاصله چکاندن شاتر در کمتر از یک ثانیه اما به وسعت یک زندگی است، بین من وتو تقسیم می‌کند، عزیزانی که در این مجموعه صمیمیتشان به یادگار مانده ولی حضورشان ناممکن. کار مهرداد هنوز هم ادامه دارد. انتخاب پنجاه تنی که در این آلبوم آمده، نه به لحاظ اولویت که به موجب شرایط مناسب و سهولت دسترسی به آنان انجام پذیرفته است. امیدوارم در آینده نزدیک، شاهد چاپ دیگر دفاتر این مجموعه باشیم.

رضا یساولی

پائیز ۷۹

– ابتدا از پدرم «حسن اسکویی»
که از خردسالی عشق به وطن و بزرگان آنرا در وجودم شعله‌ور ساخت.
– از استادم «نصرت کریمی» که همیشه برایم پدر، راهبر و معلمی دلسوز است.
– از «یوسف جفرودی»، «سیاوش تیموری»، «اسماعیل عباسی»، و «حسین اعرابی» استادانی که توشه عمر خود
را بی‌دریغ در اختیارم می‌نهند و شوق حرکت را در وجودم زنده نگه می‌دارند.
– از «رضا یساولی» که بدون راهنمایی‌ها و کمک‌های ارزشمندشان اتمام این مجموعه برایم میسر نبود.
– از «محمد تهرانی»، «کورش شبگرد» و «رمضان قاضی‌تبار» که از نظرات و راهنمایی‌های ارزشمندشان در
مرحله انتخاب عکس‌ها سود برده‌ام.
– و همسرم «ماندانا کریمی» به خاطر همراهی، صبوری و مهربانی‌هایش.

مهرداد اسکویی - بهار ۷۹

کودکی‌ام را به خاطر ندارم. هر بار که به گذشته فکر می‌کنم لحظات کودکی‌ام بسیار محو، گذرا و فرّار است اما نوجوانی‌ام را خوب به یاد می‌آورم. به گذشته که رجوع می‌کنم و به لحظات زیبای آن فکر می‌کنم، بی درنگ به نوجوانی‌ام می‌رسم. تک‌درخت پیر و کهن نزدیک خانه‌مان که بر بالای تنه، جایی برای نشستن و شاخه رَف‌مانندی برای کتاب‌هایم تدارک دیده بود. آنسوتر مردابی که جلبک‌هایی سبز و نرم سطحش را پوشانده بود و از لابه‌لای جلبک‌ها چشم‌های وق‌زده قورباغه‌ها انگار که همیشه مرا زیر نظر داشت. از دالان درختی که می‌گذشتی به مرداب می‌رسیدی. باریکه‌هایی از آب‌های مانده که به مرداب بزرگ حوالی بندر انزلی ختم می‌شد. و من در کناره این مرداب آوای دور چوپان‌ها، زمزمه‌های زیر لب، خنده‌های ریز و آوازهای دسته‌جمعی دخترکان، زنان و مردان شالی‌کار که همیشه تا بالای زانو در گِل بودند را خوب به یاد می‌آورم. و نیز مترسک‌های غریب و گاه خنده‌آوری را که هر تکه از لباسشان مرا به یاد یکی از اهالی می‌انداخت! در چنین حال و هوایی، سال‌های نوجوانی‌ام را به یاد و خاطره آنها گذارندم؛ اخوان ثالث، احمد شاملو، سهراب سپهری، محمود دولت‌آبادی. از خواندن و دیدن چندین و چندباره آثار این بزرگان اندیشه به وجد می‌آمدم. در اطراف آن شهرِ دور و کوچک در رویاهایم با آنها ملاقات می‌کردم، گپ می‌زدم و در رویا از بی‌پروایی خود در شگفت می‌ماندم! چه دارم که به آنها بگویم؟! باید در سکوت بمانم و تنها گوش بسپارم. در سکوت در برابر بزرگواریشان زانو زده‌ام. صدای دوربین کوچکم تنها واسطه‌ایست بین من و تمام خاطراتم و آنها و تمام خاطره‌انگیزیشان. شاید آنان برابر خود جوانی از گرد راه رسیده را می‌بینند که می‌خواهد با چکاندن دکمه دوربین به مقداری بسیار اندک خود را شریک بزرگی آنها بنماید. و یا با ثبت چهره‌شان خود را نیز به رخ کشد و من سرشار از عشق، نوجوانی را به یاد می‌آورم که نمی‌خواست بی‌خاطره بیاید و بی‌خاطره بمیرد. خبر فوت احمد شاملو را شنیدم. در شگفت می‌مانم. نمی‌توانم باور کنم که شاملو رفته است. هوشنگ گلشیری، محسن دولّو، علی کریمی و جمشید امینی نیز رفته اند! باورش برای من که لحظات بس گرانبهایی را در کنارشان بوده‌ام سخت است. امّا یاد و خاطره‌شان را برای همیشه در ذهنم نگاه خواهم داشت و عکس‌هایشان را به تاریخ خواهم سپرد و از نوجوانان وطنم خواهم خواست که لحظه‌لحظه وجود اندیشمندان، فرهیختگان و هنرمندان کشور را دریابند و آنان را پاس دارند که با ایستادن برگُرده خم‌گشته از بار تجربه و تلاش سالیان آنهاست که قادر خواهیم بود فردای روشنتری را برای کشور باستانی و عزیزمان ایران به ارمغان آوریم و اینکه؛ رویاهایمان را قدر بدانیم. انجامِ مجموعه‌ای که پیش روی دارید، مرهون یاری و همراهی بی‌دریغ عزیزان بسیاریست که در اینجا فرصت را مغتنم می‌شمارم و از یکایک آنها سپاسگزاری می‌کنم و امیدوارم که این سروران کتاب حاضر را مظهر سپاس، قدردانی و ستایش این دوستدار بشمار آورند:

مهرداد اسکویی متولد شهریور ماه ۱۳۴۸ در تهران می‌باشد و تحصیلاتش را در دانشکده سینما و تئاتر دانشگاه هنر در رشته کارگردانی سینما به پایان رسانده است. وی فعالیت هنریش را با بازیگری تئاتر در سال ۱۳۶۰ آغاز کرد و در سال ۱۳۶۶ به عنوان یکی از اعضای هیأت مؤسس کانون فیلم بندر انزلی به فعالیت فیلمسازی روی آورد. نویسندگی و کارگردانی دوازده فیلم کوتاه و نیمه‌بلند از جمله «در تاریخ او»، «ساوچی»، «از بهشتی که می‌آییم»، «دبستان حاجی‌باشی» و «خانه مادری‌ام مرداب» در شمار دستآوردهای هنری اوست که بیش از سی جایزه از جشنواره‌های ملی و بین‌المللی فیلم کوتاه دریافت داشته اند. علاوه بر جشنواره‌های مختلف در ایران می‌توان به حضور این فیلم‌ها در جشنواره‌های «سیاف کانادا»، «هامبورگ آلمان»، «ورشو لهستان»، «یونیکا سوئیس»، «مونتی‌کاتینی ایتالیا» و «ابنره اتریش» اشاره کرد. اسکویی از سال ۱۳۷۱ به حرفه عکاسی روی‌آورد. در زمینه برپایی نمایشگاه‌های انفرادی و جمعی عکس، علاوه بر ایران در کشورهای هلند، بریتانیا، ژاپن، فنلاند و چین حضوری فعال و تحسین‌برانگیز داشته است و همکاری با مطبوعات داخلی و خارجی و مراکز بین‌المللی از جمله امور پناهندگان سازمان‌ملل‌متحد (UNHCR) و یونیسف از دیگر فعالیت‌های عکاسی وی محسوب می‌شود. از مجموعه کارهای اسکویی که در دست انتشار است می توان به؛ «چهره‌های برجسته هنر معاصر ایران»، «چهره پژوهشگران و محققان برجسته ایران» و «نگاه کودک ایرانی» اشاره کرد.

عکاس: فخرالدین فخرالدینی

یاد و نگاه

یاد و نگاه

(۱)

عکس‌های مهرداد اسکویی

چهره‌های هنر و فرهنگ معاصر ایران

طراح گرافیک: علی خورشیدپور

ترجمه انگلیسی: صفدر تقی‌زاده

ترجمه فرانسه: حامد فولادوند

تفکیک رنگ: فرایند گویا

لیتوگرافی: نقش‌آفرین

چاپ اول: چاپخانه شادرنگ، پاییز ۷۹

تیراژ: ۳۰۰۰

صحافی: معین

شابک: ۵-۱۸۲-۳۰۶-۹۶۴

انتشارات یساولی

تهران، بازارچه کتاب، تلفن: ۶۴۶۱۰۰۳-۶۴۱۱۹۱۳

تهران، خیابان کریم‌خان، پلاک ۸۰، تلفن: ۸۳۰۰۴۱۵، فاکس: ۸۸۳۲۰۳۸

پست الکترونیک: info@yassavoliran.com

سایت وب: http://www.yassavoliran.com

اسکویی، مهرداد، ۱۳۴۸- ، عکاس.
یاد و نگاه: چهره‌های هنر و فرهنگ معاصر
ایران/عکس‌های مهرداد اسکویی؛ با مقدمه آیدین آغداشلو؛
ترجمه انگلیسی صفدر تقی‌زاده، ترجمه فرانسه حامد فولادوند. - تهران: یساولی، ۱۳۷۹ - .
ج. : مصور، عکس.
ISBN 964-306-182-5
فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
ص.ع. به انگلیسی. Mehrdad Oskouei: Memories and glances
فارسی-انگلیسی-فرانسه.
۱. ایران--سرگذشتنامه--عکسها.
الف. آغداشلو، آیدین، ۱۳۱۹- ، مقدمه‌نویس.
ب. تقی‌زاده، صفدر، ۱۳۱۱- ، مترجم.
ج. فولادوند، حامد، مترجم. د. عنوان. هـ. عنوان:
چهره‌های هنر و فرهنگ معاصر ایران.
۲ی۵الف/۵/CT۱۸۸۴ ۹۲۰/۰۵۵
کتابخانه ملی ایران ۱۵۸۷۳-۷۹م

یاد و نگاه

عکس های مهرداد اسکویی

چهره‌های هنر و فرهنگ معاصر ایران

با مقدمهٔ آیدین آغداشلو

به نام خدا

یاد و نگاه
عکس‌های مهرداد اسکویی
چهره‌های هنر و فرهنگ معاصر ایران
با مقدمهٔ آیدین آغداشلو
انتشارات یساولی